

**26.
FESTIVAL
LEZBIČNEGA
IN GEJEVSKEGA
FILMA**

LJUBLJANA, 27. 11.-5. 12. 2010

SLOVENSKA KINOTEKA/PTUJ/CELJE/KOPER

SPOMINSKA RAZSTAVA
Dare Zatler – Dan
1963–2000

Kulturni center Q (Tiffany, Monokel)

ČETRTEK, 25. 11.

20.00 otvoritev

PETEK, 10. 12.

20.00 dražba razstavljenih del

Dredstva bodo namenjena skupini za samopompe HIV

ORGANIZATOR FESTIVALA
IN ZALOŽNIK FILMSKEGA KATALOGA
Društvo ŠKUC, Metelkova 6, Ljubljana
tel. 01 4327 368
fax. 01 2329 185
www.skuc.org

SOORGANIZATORJI:

Slovenska kinoteka, Gimnazija Ptuj,
CID, Kino Metropol, DIH, DPZN,
Evropska komisija

SELEKCIJA IN ORGANIZACIJA

Brane Mozetič, Luka Pieri, Mojca
Rugelj, Rosana Sancin, Suzana Tratnik

POSEBNA ZAHVALA

Zala Hriberšek, Andreja Kalc,
Jasmina Kožar, Aleš Pečnik, Milan Šelj
in mnogi drugi.

MEDIJSKA PODPORA

Narobe (www.narobe.si),
Radio Študent

PODATKI IN VSEBINE FILMOV

Suzana Tratnik

OBLIKOVANJE PLAKATA
IN FILMSKEGA KATALOGA

Hand Bag

TISK

Littera picta

Festival je bil prvič organiziran
leta 1984 v okviru festivala
Magnus in velja za najstarejši
festival gejevskega in lezbičnega
filma v Evropi.

INFORMACIJE

Društvo Škuc, Metelkova 6, Ljubljana,
tel. 01 4303 530
Slovenska kinoteka, Miklošičeva 28,
Ljubljana,
tel. 01 4342 520

www.ljudmila.org/siqrd/fglf

SPREMLJEVALNE PRIREDITVE

SREDA, 24. 11.

20.00

CAFE OPEN:

otvoritev razstave fotografij Biti gej v Ugandi avtorja
Tadeja Žnidarčiča, pogovor z avtorjem in predstavitev projekta.
Razstava bo na ogled do 14. 12. 2010.

<http://www.tadejznidarcic.com/>

ČETRTEK, 25. 11.

20.00

KULTURNI CENTER Q (TIFFANY, MONOKEL):

otvoritev spominske razstave Dare Zatler – Dan (1963–2000).

SOBOTA, 27. 11.

22.00

KLUB K4:

otvoritveni žur!

SOBOTA, 4. 12.

22.00

KULTURNI CENTER Q (TIFFANY, MONOKEL):

zaključni žur!

PONEDELJEK, 20. 12.

20.00

GALERIJA ŠKUC:

20 let zbirke Lambda!

MONOKEL

K4 ROZA
Gay and Lesbian Club

LJUBLJANA, SLOVENSKA
KINOTEKA, MIKLOŠIČEVA 28

SOBOTA, 27. 11.

20.00

Rožnata reka

(Ružičasta rijeka/Pink River)
drama, BiH, 2009, 19', dvd, angl. pod.
Protitok
(Contracorriente/Undertow)
drama, Peru/Kolumbija/Francija/
Nemčija, 2009, 100', digibeta, slov.
pod.

NEDELJA, 28. 11.

18.00

Moralisti

(Sedelärände Instruktionsmusikal
I Revolutionärt Uppförande/
Moralists Instruction Musical: The
Revolutionary Conduct)
igrani, Švedska, 2010, 25', dvd, angl.
pod.

Dve duši

(Two spirits)
dokumentarni, ZDA, 2009, 62',
digibeta, angl.

20.00

Eloise

drama, Španija, 2009, 92', 35mm, slov.
pod.

22.00

zaljubljene, zrele, drzne

(verliebt, verzopft, verwegen/
amorous, antiquated, audacious)
dokumentarni, Avstrija, 2009, 64',
digibeta, slov. pod.

*Po projekciji pogovor z režiserkama
Katharino Lampert in Cordulo Thym
ter gosti kampanje Za raznolikost. Proti
diskriminaciji!*

PONEDELJEK, 29. 11.

18.00

Pridi k očku

(Come to Daddy)
dokumentarni, Kitajska, 2009, 29',
dvd, angl. pod.

Kvirovska Kitajska

(Zhi Tong Zhi/Queer China,
«Comrade» China)
dokumentarni, Kitajska, 2009, 60',
digibeta, angl. pod.

20.00

Zlomljen

(Broken)
drama, ZDA, 2009, 18', dvd, ang. pod.

Razprte oči

(Einayim Petukhoth/Eyes Wide
Open)
drama, Izrael/Francija/Nemčija,
2009, 90', 35mm, slov. pod.

22.00

Ljudje in črvi

(Maggots and Men)
utopična drama, ZDA, 2009, 56',
digibeta, angl. pod.
Upornik Paradžanov
(Sergei Paradjanov: The Rebel)
dokumentarni, Francija, 2003, 52',
beta, angl. pod.

TOREK, 30. 11.

18.00

Kamerun: razkrivanje

(Cameroon: Coming Out of the
Nkuta)
dokumentarni, Francija, 2009, 52',
digibeta, angl. pod.
The Kuchus of Uganda
dokumentarni, Uganda/Švedska,
2008, 47', digibeta, angl. pod.

20.00

Pet minut

(Cinco minutos/Five Minutes)
drama, Brazilija, 2008, 10', dvd, angl.
pod.
Prijatelj iz Fara
(Mein Freund aus Faro/To Faro)
komična drama, Nemčija, 2008, 90',
35mm, slov. pod.

22.00

Amfetamin

(Amphetamine)
drama, Hong Kong, 2010, 97',
digibeta, angl. pod.

SREDA, 1. 12.

18.00

Bog čuvaj Le Zbor

(Bože čuvaj Le Zbor/God Save Le
Zbor)
dokumentarni, Hrvaška, 2009, 25',
dvd, angl. pod.

Trukulutru!

(Trukulutru! E il sogno azzurro delle
principesse/And the Blue Dream of
the Princess)
dokumentarni, Italija, 2009, 38', dvd,
angl. pod.

Mravlja

(Muurahainen/An ant)
eksperimentalni, Finska, 2010, 24', dvd
Fafača aids konference
(AIDS Conference Cocksuckers)
eksperimentalno-dokumentarni,
ZDA, 2009, 15', dvd, angl. pod.

20.00

Rock Hudson – čeden in skrivnosten tujec

(Rock Hudson – Dark and Handsome
Stranger)
dokumentarni, Nemčija, 2010, 95',
digibeta, slov. pod.

22.00

Na drugi pogled

(At Second Sight)
igrani, Slovenija, 2010, 6', dvd, angl.
pod.
In prišla je Lola
(And Then Came Lola)
romantična komedija, ZDA, 2009, 70',
beta, slov. pod.

ČETRTEK, 2. 12.

18.00

Drugače kot ti in jaz

(Anders als du und ich/Bewildered
Youth)
drama, Zahodna Nemčija, 1957, 91',
dvd, angl. pod.

20.00

Vijoličasto morje

(Viola di mare/Purple Sea)
drama, Italija, 2009, 105', 35mm, angl.
pod.

22.00

Božji otroci

(Children of God)
drama, Bahami, 2009, 103', digibeta,
slov. pod.

PETEK, 3. 12.

18.00

brezplačna projekcija na dan kulture!

Rožnata reka – ponovitev!

(Ružičasta rijeka/Pink River)

Jaz ti on ona

(Je tu il elle/ I You He She)
drama, Belgija/ Francija, 1976, 90',
dvd, angl. pod.

20.00

Zadnje poletje Boyite

(El último verano de la Boyita/The
Last Summer of La Boyita)
drama, Argentina/Španija/Francija,
2009, 86', digibeta, slov. pod.

22.00

Razglednica očetu

(Postcard to Daddy)
dokumentarni, Nemčija, 2010, 85',
digibeta, slov. pod.

*Po projekciji pogovor z režiserjem
Michaelom Stockom!*

SOBOTA, 4. 12.

18.00

Rock Hudson – čeden in skrivnosten tujec

(Rock Hudson – Dark and Handsome
Stranger) – ponovitev!

*Pred projekcijo predstavitev zmagoval-
nega dela in knjige Dihovega literarnega
natečaja ob svetovnem dnevu boja proti
aidisu.*

20.00

Skrivni dnevniki Anne Lister

(The Secret Diaries of Miss Anne
Lister)
drama, Velika Britanija, 2010, 90',
digibeta, slov. pod.

22.00

Saša

(Sasha)
drama/komedija, Nemčija, 2010, 102',
digibeta, slov. pod.

*Po projekciji pogovor z režiserjem
Dennisom Todorovičem!*

PROGRAM OFF

**KULTURNI CENTER Q
NA METELKOVI (TIFFANY,
MONOKEL), VSTOP PROST**

NEDELJA, 5. 12.

20.00

Pankrtka iz Karoline

(Bastard Out of Carolina)
drama, ZDA, 1996, 97', dvd, angl.

22.00

Mišima: Obred ljubezni in smrti

(Yukoku)
drama, Japonska, 1965, 30', dvd,
angl. pod.

PO SLOVENIJI

PTUJ, MESTNI KINO

TOREK, 30. 11.

15.00

Eloise

drama, Španija, 2009, 92', 35mm, slov.
pod.

SREDA, 1. 12.

12.00

Ubil sem svojo mamo

(J'ai tué ma mère/I Killed My Mother)
drama/komedija, Kanada, 2009, 96',
35mm, slov. pod.

CELJE, KINO METROPOL

SREDA, 1. 12.

20.00

Eloise

drama, Španija, 2009, 92', 35mm, slov.
pod.

ČETRTEK, 2. 12.

20.00

Razprte oči

(Einayim Petukhoth/Eyes Wide
Open)
drama, Izrael/Francija/Nemčija,
2009, 90', 35mm, slov. pod.

PETEK, 3. 12.

20.00

Prijatelj iz Fara

(Mein Freund aus Faro/To Faro)
komična drama, Nemčija, 2008, 90',
35mm, slov. pod.

KOPER, MKSMC

ČETRTEK, 2. 12.

20.30

Saša

(Sasha)
drama/komedija, Nemčija, 2010, 102',
dvd, angl. pod.

PETEK, 3. 12.

20.30

In prišla je Lola

(And Then Came Lola)
romantična komedija, ZDA, 2009, 70',
dvd, angl. pod.

SOBOTA, 4. 12.

20.30

Razprte oči

(Einayim Petukhoth/Eyes Wide
Open)
drama, Izrael/Francija/Nemčija,
2009, 90', 35mm, slov. pod.

NEDELJA, 5. 12.

20.30

Prijatelj iz Fara

(Mein Freund aus Faro/To Faro)
komična drama, Nemčija, 2008, 90',
35mm, slov. pod.

SOBOTA, 27. 11.
20.00

Rožnata reka

(Ružičasta rijeka/Pink River)
drama, BiH, 2009, 19', dvd, angl. pod.

Scenarij: Zacharias Mavroeidis, Ivor Martinić
Režija: Zacharias Mavroeidis
Igrajo: Romina Vitasović, Ivana Petrović, Tamara Zablocki, Irena Malamuhić
Fotografija: Srđan Kovačević
Montaža: Michalis Alexakis
Glasba: Martha Mavroidi
Produkcija: Obala Art Centar

Meri, ki živi v Londonu, se po desetih letih vrne v Sarajevo, da bi prodala stanovanje. Sreča se s svojo nekdanjo ljubenzijo Asjo, ki je zanosila z moškim. Meri in Asja se enako zavedata homofobične družbe, vendar se s tem problemom spoprijemata povsem različno.

After living in London for 10 years, Meri returns to Sarajevo to sell a house she inherited. While in town, she meets and catches up with Asja, her ex girlfriend. The two women and their opposing lifestyle choices will soon come in conflict.

Protitok

(Contracorriente/Undertow)
drama, Peru/Kolumbija/Francija/Nemčija, 2009, 100', digibeta, slov. pod.

Scenarij in režija: Javier Fuentes-León
Igrajo: Cristian Mercado, Manolo Cardona, Tatiana Astengo
Fotografija: Mauricio Vidal
Montaža: Roberto Benavides
Glasba: Selma Mutal
Produkcija: Elcalvo Films, Dynamo Producciones, La Cinéfacture, Neue Cameo Film

Miguel je priljubljen ribič v vasici z globoko ukoreninjeno katoliško tradicijo. Z ženo Marielo pričakujeta otroka, toda Miguel obenem prikriva razmerje s Santiagom, slikarjem, ki so ga domačini izobčili, ker ne skriva svojih agnostičnih idej, pa tudi ne svoje seksualnosti. Po usodni nesreči, ki jo povzroči močan morski protitok, se je Miguel prisiljen odločiti, ali se bo še naprej pretvarjal in vztrajal v dvojnem življenju, ki ga samo navidezno osrečuje, ali pa bo razmerje razkril Marieli in vaščanom. Moral se bo soočiti s posledicami svojih dejanj in pogledati resnici v oči, četudi bo zato morda izgubil vse, ki so mu najbolj pri srcu.

Perujski kandidat za oskarja za tujejezični film, nagrada občinstva na Festivalu Sundance 2010.

Miguel is a beloved fisherman in a small village with deep-rooted religious traditions. His wife Mariela is pregnant, but Miguel harbors a scandalous secret: he is having a love affair with another man, Santiago, a painter who is ostracized by the townsfolk for being agnostic and open about his sexuality. After a fateful accident, caused by the ocean's strong undertow, Miguel must choose between pretending – which only seems to make him happy – and revealing the affair to Mariela and the entire village.

NEDELJA, 28. 11.
18.00

Moralisti

(Sedelärande Instruktionsmusikal I Revolutionärt Uppförande/Moralists Instruction Musical: The Revolutionary Conduct)
igrani, Švedska, 2010, 25', dvd, angl. pod.

Scenarij in montaža: Leo Palmestål, Lasse Långström
Režija: Lasse Långström
Igrajo: Lasse Långström, Eddie Larson, Jenny Salomonsen, Juli Apponen
Fotografija: Leo Palmestål
Zvok: Maddy Fergusson, Anna Sundström, Mio Lee Rapp
Glasba: Lotta Axelsson, Stina »Mästerkatten« Goransson
Produkcija: HeteroHating Filmproduction, MaleIdentity Art

Duhovit film, že prikazan na radikalnih kvirovskih festivalih, med drugim postreže z idejami, kako se odzvati na tečna vprašanja o tem, ali si fant ali dekle, in podobno. Film za vse, ki se vsakodnevno soočajo s heteroseksizmom, homo/transfobijo in s fanti, ki na zabavah brenkajo na kitaro.

Gothenburg's hardest activists like you've never seen them before. We get to follow some aerobics instructors on a crusade against heterosexism. Like a homoerotic meeting between Jane Fonda and Ulrike Meinhof.

Dve duši

(Two Spirits)
dokumentarni, ZDA, 2009, 62', digibeta, angl.

Scenarij: Russell Martin, Lydia Nibley
Režija: Lydia Nibley
Fotografija: David A. Armstrong
Montaža: Darrin Navarro
Zvok: Ron Eng
Glasba: Patti Smith, Antony and the Johnsons, Juantio Becenti
Produkcija: Say Yes Quickly, Riding The Tiger, Just Media

Fred Martinez je bil *nádleehí*, človek z moškim telesom in žensko naravo, kar v starodavni tradiciji Indijancev Navajo velja za poseben dar. Bil pa je tudi ena najmlajših žrtev zločina iz sovraštva, saj je bil brutalno umorjen pri šestnajstih. Dokumentarec raziskuje življenje in smrt fanta, ki je bil tudi dekle, in indijansko tradicijo *nádleehí* – »tistega, ki se vedno spreminja«.

Two Spirits interweaves the tragic story of a mother's loss of her son with a revealing look at the largely unknown history of a time when the world wasn't simply divided into male and female and many Native American cultures held places of honor for people of integrated genders.

Navajo same sex couple. Photographer Bosque Redondo 1866. Museum of New Mexico

NEDELJA, 28. 11.
20.00

Eloise

drama, Španija, 2009, 92', 35mm, slov. pod.

Scenarij: Cristina Moncunill

Režija: Jesús Garay

Igrajo: Diana Gómez, Ariadna Cabrol, Bernat Saumell, Laura Conejero

Fotografija: Carles Gusi, AEC

Montaža: Anastasi Rinos

Zvok: Felipe Aragó

Produkcija: Els Quatre Gats Audiovisuals S. L., Televisió de Catalunya (TV3)

Osemnajstletna Asia leži v komi. Toda kaj se je zgodilo pred nesrečo? Asia je bila dokaj običajna najstnica, v paru z Nathanielom, nad katerim se je navduševala tudi njena nekoliko gospodovalna mama. Ko pa Asia kot model pozira mladi študentki slikarstva Eloise, ji ta spremeni pogled na ljubezen in življenje. Njuno prijateljstvo preraste v močno navezanost in slednjič v zaljubljenost. Asia se zanima le še za skrivnostno Eloise in se izogiba Nathaniela. Ko pa dekleti skupaj preživita noč, Asia nenadoma obžaluje svojo odločitev in se, tudi na materino prigovarjanje, poskuša vrniti v nekdanje življenjske tirnice. A novo spoznanje je premočno, da bi ga tako zlahka pozabila.

Asia (18) lies in a coma in a hospital room. How did she end up here? Through a series of flashbacks we get to know her life prior to the accident. An ordinary life of friends, a protective mother and a loving boyfriend... interrupted by the appearance of the enigmatic Eloise who opens up a world of new emotions changing her life forever.

22.00

zaljubljene, zrele, drzne

(verliebt, verzopft, verwegen/amorous, antiquated, audacious)

dokumentarni, Avstrija, 2009, 64', digibeta, slov. pod.

Scenarij, režija, montaža in produkcija: Katharina Lampert, Cordula Thym

Fotografija: Leena Koppe

Zvok: Cordula Thym

Glasba: Sara John, Magdalena Grützbauch

Dunaj v 50-ih in 60-ih letih ni bil ravno naklonjen lezbičnemu življenjskemu stilu. Režiserki sta v dokumentarnem projektu, ki je trajal kar pet let, poskušali prikazati, kako so takrat živele, delale in se oblačile lezbijke ter kje so se spoznavale in družile. Pri odkrivanju pozabljene preteklosti so jima s svojimi pričevanji pomagale Rosmarin Frauendorfer, Ursula Hacker in Birgit Meinhard-Schiebel, ki so bile dejavne na tedanji dunajski lezbični sceni in so odkrivale svojo drugačnost kljub pomanjkanju pozitivnih lezbičnih vlog in družbenim predsodkom.

Katharina Lampert and Cordula Thym's ambitious film project deals with the lives and networks of lesbians in Vienna in the 1950s and 60s. Amorous, antiquated, audacious is based on interviews with three witnesses to history, who were active in the lesbian scene during that period. They talk about their experiences in an eloquent, entertaining, and refreshingly ironic manner.

Po projekciji pogovor z režiserkama Katharina Lampert in Cordula Thym ter gosti kampanje Evropske komisije Za raznolikost. Proti diskriminaciji.

PONEDELJEK, 29. 11.
18.00

Pridi k očku

(Come to Daddy)

dokumentarni, Kitajska, 2009, 29', dvd, angl. pod.

Režija: Xiaogang Wei

Fotografija in montaža: Guan Shengsheng

Produkcija: Queer Comrades

V svetu, kjer prevladuje kult mladosti, je staranje skorajda tabu. Nesreča, osamljenost in dolgčas so pogoste ključne besede, s katerimi so opisani starejši. Dokumentarni film *Pridi k očku* poskuša premostiti ta generacijski prepad s prikazovanjem življenja nekaterih gejev, starejših od 60 let, na Kitajskem, v Italiji, Belgiji in na Nizozemskem. Čeprav so živeli v drugačnih kulturnih kontekstih, se njihove izkušnje in mnenja nemalokrat prekrivajo. S svojimi pričevanji pa tudi dokazujejo, da staranje ni samo polno spominov, ampak tudi dogodivščin v sedanosti.

In a world where Botox controls the facial expression of more and more people, growing old is a new taboo. Misery, loneliness and boredom are often the keywords to describe how we think about elderly people. Age has become something to fight against in a society ruled by Peter Pan celebrities. 'Come to Daddy' is a poignant wake-up call from this Never-Never Land. The documentary rocks the wrinkle, and shows that old can be gay and glamorous.

Kvirovska Kitajska

(Zhi Tong Zhi/Queer China, »Comrade« China)

dokumentarni, Kitajska, 2009, 60', digibeta, angl. pod.

Scenarij in režija: Cui Zi'en

Fotografija: Yang Jin, Fan Popo, Jin Ynag, Li Ziqiang

Zvok: Yang Jin, Zhang Jun, Jin Yang

Glasba: Qiaoqiao

Produkcija: CuiZi DV Studio

Po dramatičnih družbenih reformah v zadnjih 20-ih letih tudi vprašanja spola in spolne usmerjenosti iščejo svoj prostor in pomen v novejši kitajski zgodovini, kar sta spodbudila tako feministično kot kvirovsko gibanje. V intervjujih spregovori trideset pomembnih osebnosti iz lgbt-skupnosti, med njimi aktivisti, umetniki, filmarji in akademiki, ki so na lastni koži izkusili spremembe stališč do homoseksualnosti v zadnjih 30-ih letih. Dokumentarec je posnel najbolj profiliran kitajski gejevski režiser, pri nas že videni teoretik in aktivist Cui Zi'en, ki je sledove kitajske lgbt-zgodovine raziskoval vse od leta 1930 naprej.

Since the dramatic social reforms of China started over twenty years ago, gender and sexual orientations are getting increasing public attention. Male sexism and heterosexual hegemony are confronted with severe challenges from feminism and queerness. Progresses in sexual attitudes, behavior and media representations have been fumbling and stumbling its way among diehard conservatives in the 30 years of the China's new history.

Zlomljen

(Broken)

drama, ZDA, 2009, 18', dvd, ang. pod.

Scenarij in režija: Kent Thomas
Igrajo: Gabriel Notarangelo, Andy Luther, Heather L. Tyler, Jakob Notarangelo
Fotografija: Fred Miller
Montaža: Jesse Stratton
Zvok: Chris Puente
Glasba: Brian Salter, Chris Nickle, Robert Neary
Produkcija: Open Flame Films

Mlad prostitut iz navidezno urejene družine razkriva, kako je končal na cesti ... in zakaj s tem ne more nehati.

A young hustler tells the story of his dark journey from an upper middle-class home to living and working on the streets ... and why he can't stop.

Razprte oči

(Einayim Petukhoth/Eyes Wide Open)

drama, Izrael/Francija/Nemčija, 2009, 90', 35mm, slov. pod.

Scenarij: Merav Doster
Režija: Haim Tabakman
Igrajo: Zohar Strauss, Ran Danker, Tinkerbel
Fotografija: Axel Schnepat
Montaža: Dov Steuer
Zvok: Gil Segal, Gil Toren
Glasba: Nathaniel Mechaly
Produkcija: Arte, Das kleine Fernsehspiel (ZDF), Israel Film Fund itn.

Aaron, ugleden mesar v jeruzalemski ortodoksni judovski skupnosti, je poročen z Rivko in je predan oče štirih otrok. Nekega dne po naključju spozna Ezrija, čednega dvaindvajsetletnega študenta, ki zaman išče prijatelja, pri katerem naj bi stanoval. Aaron študenta zaposli v svoji mesnici in mu priskrbi stanovanje, vanj pa se tudi kmalu zaljubi. Ljubezen in poželenje ga tako prevzameta, da začne zanemarjati družino in družabno življenje. Njegov vsakdanji svet se nevarno zamaje. Toda vest, tesnoba in pritiski skupnosti ga sčasoma dohitijo in ga prisilijo v skrajno odločitev.

Aaron, a respectable butcher in Jerusalem's ultra-orthodox Jewish community, is married to Rivka and is a dedicated father of four children. One day, he meets Ezri, a handsome twenty-two year old student, and soon falls in love with him. He then starts to neglect his family and community life, swept away by his love and lust for Ezri. But guilt, torment and pressure from the community will catch up with him, leading him to make a radical decision.

Ljudje in črvi

(Maggots and Men)

utopična drama, ZDA, 2009, 56', digibeta, angl. pod.

Scenarij: Cary Cronenwett, Ilona Berger, Icky A.
Režija: Cary Cronenwett
Igrajo: Stormy Henry Knight, Travis Clough, Scout Festa, Texas Starr, Kori Wright
Fotografija: Ilona Berger
Montaža: Tiger Brown, Cary Cronenwett
Zvok: Buddy Saleman
Glasba: Jascha Ephraim
Produkcija: Cary Cronenwett, Shane Francis Co.

Mornarji iz Kronstadta imajo dolgo tradicijo radikalnih in pogumnih borcev, začeni z neuspelo revolucijo leta 1905, ki je predmet filma *Križarka Potemkin*. *Ljudje in črvi* so utopična re-vizija upora v Kronstadtu l. 1921, ko so mornarji z resolucijo podprli stavkajoče delavce v bližnjem St. Petersburgu. Njihova resolucija je sprožila vrsto dogodkov in dvotedensko bitko, ki se je končala z zmago boljševikov. Posebnost filma je podtekst spolne anarhije, saj v njem igra več kot sto transspolnih oseb. Portret uporniških mornarjev prav tako odlikujejo številne reminiscence na Eisensteinove filme.

Maggots and Men, an experimental historical narrative set in post-revolutionary Russia, re-tells the story of the 1921 uprising of the Kronstadt sailors with a subtext of gender anarchy. A thoughtful homage to Soviet silent era directors and artists of the Russian avant-garde, the film explores themes of re-invention, revolution, community, and corruption.

Upornik Paradžanov

(Sergei Paradjanov: The Rebel)

dokumentarni, Francija, 2003, 52', beta, angl. pod.

Scenarij in režija: Patrick Cazals
Fotografija: Jacques Malnou, Philippe Dorison
Montaža: Marie-Agnès Blum
Zvok: Pierre Saunier
Produkcija: Les Films du Horla

Gruzijsko-armenski režiser Paradžanov, ki je umrl l. 1990, velja za enega največjih sodobnih filmskih ustvarjalcev. Dokumentarni film ni preprost prikaz njegovega življenja, temveč predvsem portret ranjenega, a skrajno samosvojega umetnika mnogih darov, in vsestranskega ustvarjalca, ki je tudi slikal, okraševal in oblikoval. Čeprav je njegov prispevek k ruski in sovjetski filmski zgodovini izjemen, se konfliktu z oblastjo, tudi zaradi homoseksualnosti, ni mogel izogniti. Režiser Cazals nam tudi s kolaži, ki jih je Paradžanov delal v zaporu, in z intervjuji z njim, prikaže delo in življenje tega nepozabnega upornika umetniškega filma.

This fascinating documentary is not a straightforward portrait of Paradjanov's life, but rather a fluid celebration of his talent and creativity. Focusing on the collages he produced during his years in prison, and featuring interviews with the director himself, Cazals' film demonstrates the scope of Paradjanov's artistic vision, lovingly commemorating this rebel of art cinema.

TOREK, 30. 11.
18.00

Kamerun: razkrivanje

(Cameroon: Coming Out of the Nkuta)
dokumentarni, Francija, 2009, 52', digibeta, angl. pod.

Režija: Céline Metzger
Montaža: Anne Delrieu
Zvok: Christelle Cordeau, Sébastien Besseau
Produkcija: Les Films du Balibari

Kazen za homoseksualnost v Kamerunu znaša od šest mesecev do pet let zaporne kazni. Toda, ali je kamerunska družba v resnici tako homofobična? Kaj pomeni individualna svoboda v tej državi? S pričevanji treh domačinov in pravnice Alice N'Kom, ki si junaško prizadeva za izpustitev devetih moških, obtoženih homoseksualnosti, se Kamerun kaže kot država, utemeljena na zelo tradicionalni družbi z ostanki kolonialnega vpliva. Oznaka homoseksualnosti pa prizadene zlasti revne geje in lezbijke.

In Cameroon, homosexuality is punished by 6 months to 5 years in prison. But is Cameroon society really homophobic? In this film, through the life stories of three homosexuals and a lawyer, Alice Nkom, Cameroon appears to be a country based on a strong traditional community with remains of colonial influence.

The Kuchus of Uganda

dokumentarni, Uganda/Švedska, 2008, 47', digibeta, angl. pod.

Scenarij, režija in produkcija: Mathilda Piehl
Montaža: Johan Serrander
Glasba: Ayesha

Victor ima vizijo idealnega sveta, v katerem lahko lezbijke, geji, transspolni in interseksualni obišejo svoje vasi in se razkrijejo družinam. Victor je transspolna lezbijka, po ugandsko »kuchu«, kar pomeni »isti« oziroma skrivno šifro za isti spol. Švedska režiserka Mathilda Piehl je posnela zgodbe članov in članic skupine Seksualne manjšine Ugande (SMUG), ki se sestajajo na domu, saj v Ugandi, kjer je homoseksualnost kazniva in tudi predmet izjemne moralne panike, ne smejo imeti pisarne in nimajo možnosti za status nevladne organizacije.

Kuchus of Uganda, a feature documentary by Swedish director Mathilda Piehl, tells the stories of members of Sexual Minorities Uganda (SMUG), such as Victor. An umbrella group for four queer organizations, SMUG's headquarters are in a member's home because it's impossible to rent office space or be recognized as a non-governmental organization.

TOREK, 30. 11.
20.00

Pet minut

(Cinco minutos/Five Minutes)
drama, Brazilija, 2008, 10', dvd, angl. pod.

Scenarij, režija in produkcija: Ricky Mastro
Igrajo: Nyrce Levin, Angela Barros, Sara Sarres, Rodrigo Dorado, Leonardo de Vitto
Fotografija: Felipe Chiaramonte
Montaža: Léo Zaia

Če si z nekom preživel vse svoje življenje, ti ves čas na tem svetu ne zadostuje, da bi se lahko poslovil.

When you've spent your entire life next to someone, all the time in the world isn't enough to say good-bye.

Prijatelj iz Fara

(Mein Freund aus Faro/To Faro)
komična drama, Nemčija, 2008, 90', 35mm, slov. pod.

Scenarij in režija: Nana Neul
Igrajo: Anjorka Strechel, Lucie Hollmann, Manuel Cortez, Florian Panzner, Tilo Prückner
Fotografija: Lea Striker
Montaža: Dora Vajda
Zvok: Matthias Haeb
Glasba: Jörg Follert
Produkcija: Wüste Film West, WDR

Fantovska Mel (22) je zaposlena na bližnjem letališču v Münstru. Enolične dneve preživlja v upanju, da se bosta z bratom Knutom kmalu odpravila na pot okoli sveta. Toda bratovo dekle Vicky zanosi, sam brat pa začne pritiskati na Mel, naj si vendar tudi sama poišče fanta. Tako Mel plača svojega eksotičnega sodelavca Nuna, da se bo na bratovi zaročni zabavi predstavil kot njen fant Miguel. Ko Mel spozna štirinajstletno štoparko Jenny, jo ta zamenja za fanta. Mel v tej identitetni zmoti vidi priložnost za zanimivejše življenje in se ji lažno predstavi kot Miguel s Portugalske. A njuna zaljubljenost močno zaplete stvari.

When Mel (22) is mistaken for a Portuguese male by 14 year-old hitchhiker Jenny, she grabs the opportunity to escape her dreary life and reinvents herself. Her new Portuguese coworker Nuno serves as her identity role model. Jenny and Mel fall madly in love, but it is only a matter of time when her lie will be discovered.

TOREK, 30. 11.
22.00

Amfetamin

(Amphetamine)

drama, Hong Kong, 2009, 97', digibeta, angl. pod.

Scenarij in režija: Scud
Igrajo: Byron Pang, Thomas Price, Linda So, Winnie Leung, Simon Tam
Fotografija: Charlie Lam
Montaža: Heiward Mak (Haloyam)
Zvok: Tommy Ho
Glasba: Yu Yat Yiu, Ho Shan
Produkcija: Artwalker

Strejtovski trener fitnesa Kafka spozna poslovneža Daniela, ki je gej. Mlada moška se spoprijateljita in zaljubita, prepričana, da njuna ljubezen lahko premaga vse, tudi njuno različno spolno usmerjenost in življenjski slog ter celo Kafkovo uživanje mamil. Daniel ne obžaluje svoje zaljubljenosti, čeprav mu Kafka ne zmore v celoti vračati čustev. Toda grozljivi spomini, ki preganjajo Kafka, vse bolj načenjajo njun odnos. Njuna navezanost postaja vse bolj usodna, celo nevarnejša od zlorabe drog. Prodorni, na Kitajskem rojeni režiser Scud je film posvetil vsem, ki so kdaj izgubili ljubezen svojega življenja.

Kafka, a straight fitness trainer meets Daniel, a passionate executive who happens to be gay. The young men fatefully fall in love and believe that their love can bridge anything, even their difference in sexuality and Kafka's drug habits. But a dreadful memory from Kafka's past makes it difficult for their relationship to work. It turns out that their addiction to love proves more fatal than the drugs they use to explore the boundaries of their friendship.

SREDA, 1. 12.
18.00

Bog čuvaj Le Zbor

(Bože čuvaj Le Zbor/God Save Le Zbor)

dokumentarni, Hrvaška, 2009, 25', dvd, angl. pod.

Scenarij: Dalija Pintarić, Lora Šuljić, Le Zbor
Režija in zvok: Dalija Pintarić, Lora Šuljić
Glasba: Le Zbor
Produkcija: NGO studio in Le Zbor

Le Zbor je prvi lgbtiq-zbor v regiji nekdanje Jugoslavije. Leta 2005 so začele delovati v Zagrebu, pod taktirko Lidije Dokuzović. Dokumentirale so svoje gostovanje na londonskem festivalu lezbičnih in gejevskih zborov Various Voices.

The short documentary brings an interesting story of music, courage, love, pride and prejudice, showing the choir at their appearance at the Various Voices festival in London.

Trukulutru!

(Trukulutru! E il sogno azzurro delle principesse/And the Blue Dream of the Princess)

dokumentarni, Italija, 2009, 38', dvd, angl. pod.

Režija: Ilaria Paganelli, Carina Wachsmann
Igrajo: Carina Wachsmann, Selvaggia Cognetti de Martiis
Fotografija: Ilaria Paganelli
Montaža: Francesca Bracci
Glasba: Barbara Eramo, Diana Tejera
Produkcija: Planet Image Srl

Titiresa nas popelje v lezbični svet v Italiji, še posebej v Rimu. S pogovori z različnimi lezbijkami, dejavnimi na področju aktivizma, politike, kulture in nočnega življenja, nam poskuša pokazati, kako se je lezbično gibanje v Italiji razvijalo v zadnjih 30-ih letih.

Trukulutru! is a trip through the lesbian world in Italy, particularly in Rome. Protagonist Titiresa is interviewing diverse personalities of show business, politics, nightlife, but also common people and showing us how the lesbian movement has been changed in the past 30 years.

Mravlja

(Muurahainen/An ant)

eksperimentalni, Finska, 2010, 24', dvd

Scenarij, režija in scenografija: Kimmo Alakunnas
Igrajo: Kimmo Alakunnas, Jaakko Nieminen
Fotografija: David Berg
Montaža: Tiina Aarniala, Kimmo Alakunnas
Zvok: Marko Ahokangas
Kostumografija: Harri Niskanen
Produkcija: Theater Academy Helsinki

Odlična plesalca upodobita lik deloholika, ki izgublja smisel za realnost, in njegovega sodelavca, ki se potaplja v imaginarne svetove. Kaj je resničnost in kaj fantazija? In kaj je tista mravlja, ki nenehno moti oba protagonista?

An Ant is a short contemporary dance film which tells the story of a workaholic Man whose sense of reality begins to fail and whose Co-worker falls into imaginary worlds from which it is almost impossible to escape. What is real and what is fantasy

Fafača aids konference

(AIDS Conference Cocksuckers)

eksperimentalno-dokumentarni, ZDA, 2009, 15', dvd, angl. pod.

Režija, fotografija, montaža in zvok: Charles Lum
Igrajo: Charles Lum, Francois, Bill Clinton
Produkcija: clublum

Kontroverzen filmski hibrid med avto-dokumentarcem o aids konferenci l. 2006 v Torontu, ki jo je obiskal tudi Bill Clinton, amaterskim porničem in žurnalističnim dokumentom, ki s sočasnim prikazovanjem dveh dogajanj na platnu rekontekstualizira gejevski seks in naracije o aidsu.

AIDS Conference Cocksuckers provocatively segues a spontaneous sexual encounter with the myriad activities at the huge and historic 2006 AIDS conference in Toronto, culminating in a big birthday climax with a charismatic Bill Clinton.

Foto: Photofest

Rock Hudson – čeden in skrivnosten tujec

(Rock Hudson – Dark and Handsome Stranger)

dokumentarni, Nemčija, 2010, 95', digibeta, slov. pod.

Scenarij in režija: Andrew Davies, André Schäfer
Fotografija: Tom Kaiser
Montaža: Martin Schomers
Zvok: Ralf Weber
Glasba: Ritchie Staringer
Produkcija: A Florianfilm Production

Rock Hudson je bil eden prvih hollywoodskih zvezdnikov, ki so umrli za aidsom, ter je tako dal moralnemu virusu slaven obraz sredi ameriške paranoje, ki je vladala leta 1985. Letos ne poteka le 25. obletnica njegove smrti, temveč bi bil tudi njegov 85. rojstni dan. Hudson je moral kot filmski idol dokazovati svojo moštost tako, da je redno hodil na večerje s starletami, da bi zaščitil svoje skrivno dvojno življenje. Dokumentarec se poglubi v številne Hudsonove vloge in v njegov zasebni svet ter razkrije, kaj se je dogajalo v ozadju hollywoodske fasade dvojnih meril. O njem spregovorijo njegovi zdravniki in prijatelji (asistent Mark Miller, pisatelj Armistead Maupin, filmski zgodovinar Richard Dyer) in drugi.

Rock Hudson was one of the first Hollywood celebrities to die of AIDS, providing the killer virus with a famous face amidst the American AIDS paranoia of 1985. 2010 is not only the 25th anniversary of his death, but would also have been his 85th birthday. The film will investigate the many film roles Rock Hudson played, against his more intimate and private world, revealing what was happening behind the superficial scenarios and double values in Hollywood.

Pred projekcijo predstavitev zmagovalnega dela in knjige Dihovega literarnega natečaja ob svetovnem dnevu boja proti aidsu.

Na drugi pogled

(At Second Sight)

igrani, Slovenija, 2010, 6', dvd

Scenarij, režija, fotografija, montaža in zvok: Blaž Slana
Igrajo: Matej Slana, Marko Kocuvan, Andreja Ajlec
Produkcija: Bolehnečici-Film

Film na duhovit način predstavi dve sosednji družini in pokaže, kako malo je potrebno, da pride do nesporazuma.

The film wittily introduces the two neighbor families and shows how quickly we can come to misunderstandings.

In prišla je Lola

(And Then Came Lola)

romantična komedija, ZDA, 2009, 70', beta, slov. pod.

Scenarij in režija: Ellen Seidler, Megan Siler
Igrajo: Ashleigh Sumner, Jill Bennett, Cathy DeBuono, Jessica Graham, Angelyna Martinez, Candy Tolentino
Fotografija: Jennifer Derbin
Animacija: Jett Atwood
Montaža: Eli Olson
Zvok: Philip Perkins
Glasba: Jennifer Corday, Lori Michaels, Jessy Moss, Saucy Monkey idr.
Produkcija: Fast Girl Films

V igrivo seksi filmski poslastici, ki jo je navdihnil kulturni nemški film *Teci, Lola, teci*, bo nadarjena, a raztresena fotografinja Lola, na robu poslovnega in ljubezenskega uspeha, izgubila vse, če ne bo pravočasno prišla na pomemben sestanek. Ima tri možnosti, da naredi, kot je treba. Tako vidimo tri različice, v katerih Lola po ulicah San Franciscu divje hiti svojemu cilju naproti, vsakič v hudi bitki s časom in s samo seboj. Film s pop senzibilnostjo, ki prepleta žanre akcije, animacije in fotografije, raziskuje staro ljubezensko vprašanje na svež način. Lezbična filmska uspešnica, ki je bila v letu dni prikazana na več kot 100 lgbt-festivalih!

In this time-bending, sexy, lesbian romp, with an irreverent nod to the popular art-house classic Run, Lola, Run – a talented, but distracted photographer, Lola, on the verge of success in both love and work, could lose it all if she doesn't make it to a crucial meeting on time. But, as usual, Lola is late. With her job and girlfriend on the line, she has three chances to make it right. In a mad dash through the streets and backrooms of San Francisco, time grows short–will Lola make it? Will she come at all?

ČETRTEK, 2. 12.
18.00

Drugače kot ti in jaz

(Anders als du und ich/Bewildered Youth)
drama, Zahodna Nemčija, 1957, 91', dvd, angl. pod.

Scenarij: Felix Lützkendorf po idejni zasnovi Roberta Pilchowskega
Režija: Veit Harlan
Igrajo: Christian Wolff, Paula Wessely, Paul Dahlke, Ingrid Stenn, Friedrich Joloff
Fotografija: Kurt Grigoleit
Glasba: Erwin Halletz, Oskar Sala
Produkcija: Arca-Filmproduktion GmbH, Berlin

Mladi Klaus se seznanja z dr. Winklerjem in s podzemnim svetom gejevskih klubov in avantgardne umetnosti. Klausovi starši pa so odločeni, da ga spravijo na »pravo pot«, pri čemer njegova mati celo prekrši zakon. Film obravnava tabu temo, 175. člen nemškega kazenskega zakonika, po katerem je bila moška homoseksualnost kazniva. Poleg cenzurirane različice filma, ki se konča z aretacijo dr. Winklerja, si bomo ogledali tudi prizore, izrezane iz integralne različice, naslovljene kot *Tretji spol* (*Das dritte Geschlecht*).

Different from You and Me is not only a film about homosexuality, it also deals with the rebellion of young people against the restorative Germany after the Second World War and with the problems of a mother who broke the law to do »the right thing«. Besides the censored version we'll also take a look at the original version titled The Third Sex.

20.00

Vijoličasto morje

(Viola di mare/Purple Sea)
drama, Italija, 2009, 105', 35mm, angl. pod.

Scenarij: Mario Cristiani, Donatella Diamanti, Donatella Maiorca, Pina Mandolfo
Režija: Donatella Maiorca
Igrajo: Valeria Solarino, Isabella Ragonese, Ennio Fantastichini, Giselda Volodi
Fotografija: Roberta Allegrini
Montaža: Marco Spoletini
Zvok: Marco Grillo
Glasba: Gianna Nannini, Wil Malone
Produkcija: Italian Dreams Factory

Medtem ko Garibaldi z rdečesarajčki zasede Sicilijo, doživlja Angela, ki živi na enem od bližnjih otokov, osebno revolucijo. Njeno otroško prijateljstvo s Saro se je razvilo v ljubezen, ki se ji uporniška Angela kljub konservativnemu okolju ni pripravljena odpovedati. Pogumno kljubuje tako vaščanom kot svojemu očetu, ki jo v želji, da bi jo spametoval in jo ločil od Sare, zapre v klet. Toda življenje Angeli slednjič ponudi nenavadno rešitev. Pretresljiva ljubezenska zgodba temelji na resničnih dogodkih iz 19. stoletja, ki so se slednjič stkali v legendo.

Sea Purple is a story about the love between two young women, Angela and Sara, who have both grown up in the same historical microcosm surrounded by hauntingly beautiful scenery. The plot is based on real events that took place on one of the islands near Sicily in the second half of the 19th century, events which were handed down by word of mouth over generations of country-folk till they were woven into a legend.

22.00

Božji otroci

(Children of God)
drama, Bahami, 2009, 103', digibeta, slov. pod.

Scenarij in režija: Kareem Mortimer
Igrajo: Johnny Ferro, Stephen T. Williams, Margaret Laurena Kemp, Van Brown
Fotografija: Ian Bloom
Montaža: Maria Cataldo
Glasba: Terneille Burrows
Produkcija: Jay Gottlieb, Trevite A. Willis, Richard LeMay

V državi, ki se spoprijema s strahotnimi zločini iz homofobije, se prepletajo zgodbe treh povsem različnih oseb. Lena je žena prikrito homoseksualnega duhovnika, ki se goreče zavzema za tradicionalne vrednote; Romeo je privlačen temnopolt mladenič, ki skriva svojo seksualnost pred močno povezano, toda tudi vsiljivo družino; Jonny je mlad umetnik z ustvarjalno blokado, ki se počuti izgubljenega. Vsi trije se umaknejo na prelepi otok Eleuthera, da bi pozabili na težave. Ta nenavadni portret o ljubezni, osamljenosti, strpnosti, skrivnostih in sprejemanju samega sebe vas bo popeljal na pestro potovanje, ki je obenem razodevajoče, nežno, pogumno in pretresljivo.

Set against the backdrop of a nation grappling with violent homophobic crime, the stories of three very different individuals collide: Lena, the wife of a secretly gay firebrand pastor; Romeo, a handsome young black man hiding his sexuality from his close-knit family; and Jonny, the conflicted and creatively-blocked white artist in search of himself. All three head for the beautiful and tranquil island of Eleuthera to escape current circumstances.

PETEK, 3. 12.
18.00

brezplačna projekcija na dan kulture!

Rožnata reka (Ružičasta rijeka/Pink River)
drama, BiH, 2009, 19', dvd, angl. pod.
ponovitev!

Jaz ti on ona

(Je tu il elle/ I You He She)
drama, Belgija/ Francija, 1976, 90', dvd, angl. pod.

Scenarij: Chantal Akerman, Eric de Kuyper
Režija: Chantal Akerman
Igrajo: Chantal Akerman, Niels Arestrup, Claire Wauthion
Fotografija: Bénédicte Delesalle
Montaža: Luc Freche
Zvok: Samy Szlingerbaum
Produkcija: French Ministry of Foreign Affairs, Paradise Films

Ženska si več kot mesec dni sama v sobi prizadeva preživeti ločitev. Je samo sladkor, dvakrat prebeli sobi, kar naprej piše pisma svoji ljubezni. Potem gre ven in štopa. Ustavi ji voznik tovornjaka, s katerim se ustavljata v barih. On ji govori o svoji ženi, otrocih in spolnem življenju. Ženska pride v stanovanje svoje ljubice, ki jo sprva odžene. Ker je lačna, ljubica popusti, ji da jesti in ji slednjič dovoli, da pri njej prespi. Ljubita se. 'Jaz' je dekle, ki se je prostovoljno osamilo v sobi. 'Ti' je nagovorjeni/a. 'On' je tovornjakar. 'Ona' je ljubica. Mojstrovina kulturne belgijske režiserke Chantal Akerman.

Akerman directs and stars in this film, which focuses on two days in a woman's life. The story centers around the lonely woman's creative struggles and her emotional distance from most people she encounters. The je (I) refers to the protagonist [Julie], played by Akerman; the tu (you) is we, the viewers; the il (he) is a truck driver she hitchhikes with; and elle (she) is her estranged female lover.

PETEK, 3. 12.
20.00

22.00

Zadnje poletje Boyite

(El último verano de la Boyita/The Last Summer of La Boyita)

drama, Argentina/Španija/Francija, 2009, 86', digibeta, slov. pod.

Scenarij in režija: Julia Solomonoff
Igrajo: Guadalupe Alonso, Nicolás Treise, Mirella Pascual, Gabo Correa, Guillermo Pfenning
Fotografija: Lucio Bonelli
Montaža: Rosario Suarez, Andrés Tambornino
Zvok: Lena Esquenazi
Glasba: Sebastian Escofet
Produkcija: Travesia Producciones S.A., Julia Solomonoff, Domenica Films S. R. L., El Deseo production

La Boyita je prikolica, a tudi magični prostor in zavetišče za Jorgelino, radovedno dekletce na pragu odrasčanja. Ko se z očetom odpravi na počitnice na podeželje, tam spozna sosedovega fanta Maria, ki kljub svoji mladosti že pridno dela na družinskem ranču, njegov edini hobi pa je jahanje. Medtem ko se Mario pripravlja na tekmovanje v jahanju, Jorgelina vse bolj spoznava, da se njen novi prijatelj v samoti spoprijema z neobičajnimi in zelo prikritimi težavami odrasčanja, ki jih ne more zaupati nikomur. A to odkritje ju le še bolj zbliža.

La Boyita is a caravan and a magical hiding place, a refuge for Jorgelina, a curious girl on the passage from childhood to adolescence. Going on holiday to the countryside with her father, she meets Mario, who has already started working on his family's ranch. One day, returning from a horse ride, she discovers something unusual about Mario. This revelation, instead of separating them, brings the two friends even closer together.

Razglednica očetu

(Postcard to Daddy)

dokumentarni, Nemčija, 2010, 85', digibeta, slov. pod.

Scenarij in režija: Michael Stock
Igrajo: Margret Bartholomé, Anja Stock-Huettl, Michael Stock, Christian Stock, Roland Stock, Carsten Huettl
Fotografija: Michael Stock, Guido Diek
Montaža: Michael Stock, Robert Quante, Till Kostinen
Zvok: Celia Kamlah, Thorsten Biernath
Glasba: Michael Stock, Joseph Tiefs, Craig Urquhart, Snoopy Lads
Produkcija: Hubert Shaefer, Michael Stock

Kot otrok je bil Michael Stock žrtev spolne zlorabe – lastnega očeta. Po 25-ih letih še vedno išče notranji mir. S pogovori s svojimi družinskimi člani in članicami ter prijatelji je naslikal prodoren in pretresljiv, a tudi kontroverzen filmski portret o svoji preteklosti in njenih posledicah za vso družino. Kljub intenzivnosti ta izjemno uspešen dokumentarec ni posnet v sovražnem, ampak v presenetljivo razumevajočem tonu. Michael, ki hoče predvsem razumeti, slednjič vzame posneto »Razglednico« in jo pokaže očetu. Potem vključi kamero in očeta neposredno sooči s preteklostjo.

The documentary retraces Michael Stock's youth and the years of sexual abuse he suffered at the hands of his father, who not only appears as the addressee in the title but also, towards the end, in the film itself. Stock also sketches a portrait of his life as a gay and HIV-positive man severely damaged by what has happened to him as a child and adolescent.

Po projekciji pogovor z režiserjem Michaelom Stockom!

SOBOTA, 4. 12.
18.00

22.00

Rock Hudson – čeden in skrivnosten tujec

(Rock Hudson – Dark and Handsome Stranger)

dokumentarni, Nemčija, 2010, 95', digibeta, slov. pod.

ponovitev!

20.00

Skrivni dnevniki Anne Lister

(The Secret Diaries of Miss Anne Lister)

drama, Velika Britanija, 2010, 90', digibeta, slov. pod.

Scenarij: Jane English
Režija: James Kent
Igrajo: Maxine Peake, Anna Madeley, Susan Lynch, Christine Bottomley, Gemma Jones, Alan David, Richenda Carey
Fotografija: Lukas Strelbel
Montaža: Ben Lester
Zvok: John Pearson
Glasba: Avshalom Caspi
Produkcija: Oxford Film and Television

Anne Lister, angleška posestnica z začetka 19. stoletja, se je drzno upirala družbenim normam. Zaljubljena je bila v Mariano Belcombe, ki se je slednjič podredila družbenim normam in se poročila, da ne bi vzbujala sumov o svoji usmerjenosti. Zveze sta še nekaj časa nadaljevali skrivaj, dokler se Anne Lister ni odločila, da ima dovolj prikrivanja in lažnih Marianinih obljub. Ves čas je pisala dnevnik v šifrah, ki je bil dešifriran pred kratkim. Po njenih zapisih je bil posnet filmski portret te neobičajno pogumne ženske, ki za to, da bi ustrezala konvencionalnosti, nikoli ni bila pripravljena zastaviti svoje lastne volje.

Anne Lister, the young heiress to the 400 acre Shibden Hall Estate, is in love with York doctor's daughter, the beautiful Mariana Belcombe. Their passion for each other is all too obvious to their female friends but utterly hidden from society at large. But society's rules cannot be ignored and Mariana decides that she must marry out of social and economic necessity.

Saša

(Sasha)

drama/komedija, Nemčija, 2010, 102', digibeta, slov. pod.

Scenarij in režija: Dennis Todorović
Igrajo: Saša Kekez, Tim Bergmann, Predrag Bjelac, Željka Preksavec, Ljubiša Grujić
Fotografija: Andreas Köhler
Montaža: Britta Strathmann
Zvok: Claas Benjamin Berger
Glasba: Peter Aufderhaar
Produkcija: Eastart Pictures Production

Saša je mlad sin črnogorskih priseljencev v Kölnu. Njegova mama si želi, da bi postal priznan pianist in da bi uresničil sanje, ki se jim je morala sama odpovedati. Toda ko se z družino vrne s počitnic, Saša izve, da se namerava njegov učitelj klavirja, v katerega je potihoma zagledan, preseliti na Dunaj. Sašu se nenadoma sesuje ves svet in edina, ki se ji lahko zaupa, je prijateljica Jiao. Saša se družini ne upa razkriti in vesel je, da je njegov homofobični oče prepričan, da je Jiao njegova punca. Toda nedolžna laž se sprevrže v pravo zmedo, ko se z Jiao zaplete Sašev brat. Vse laži privrejo na dan, a to, kar se sprva zdi katastrofa, nazadnje prinese možnosti za boljše življenje.

While Sasha's mother is dreaming of her son's great career as a pianist, Sasha is left speechless for other reasons: his beloved piano teacher is leaving town forever. Sasha is heartbroken, and the only person in whom he can confide his feelings is his best friend Jiao. As a son of an Ex-Yugoslav family even in Germany one rarely lives outside the closet, and Sasha is grateful that his homophobic father believes Jiao is his girlfriend. But what begins as a useful lie becomes a large and complicated one.

Po projekciji pogovor z režiserjem Dennisom Todorovićem!

NEDELJA, 5. 12.
20.00

Program Off v Kulturnem centru Q na Metelkovi (Tiffany, Monokel)

Pankrtka iz Karoline

(Bastard Out of Carolina)
drama, ZDA, 1996, 97', dvd, angl.

Scenarij: Anne Meredith po romanu Dorothy Allison
Režija: Anjelica Huston
Igrajo: Jena Malone, Jennifer Jason Leigh, Ron Eldard, Glenna Headley, Lyle Lovett, Christina Ricci, Grace Zabriskie
Fotografija: Anthony B. Richmond
Montaža: Éva Gárdos
Zvok: Peter Bergren, David Hankins
Glasba: Van Dyke Parks
Produkcija: Showtime Networks

Deklica Bone, nezakonska hči mladoletne matere, odrasča v revni družini Boatwright iz ameriške bele sodrge v Južni Karolini v zgodnjih 50-ih letih. Moški v njeni družini radi popivajo in se pretepaajo, ženske pa se poročajo mlade in se prehitro starajo. Poleg vseh nevěščnosti Bone po materini poroki postane še žrtev očimove spolne zlorabe, s katero se ob materini slepoti dolga leta spoprijema sama, tudi tako, da sanjari o petju gospela. Ob pomoči tet in stricov se končno zmore postaviti zase, a zaradi razbitja tabuja spolne zlorabe izgubi marsikaj. Po odličnem avtobiografskem romanu pisateljice Dorothy Allison, ki bo predstavljen po filmu!

Set in Greenville County, South Carolina in the early 50's, the Boatwrights are a family of rough-hewn men who drink too hard and indomitable women who marry young and age all too quickly. Observing everything with the keen eye of a child, Bone finds herself caught in a viscous family triangle that continually tests her mother Anney's love. Her new stepfather, Daddy Glen steadily becomes colder and more furious with her, making her life with him unbearable.

22.00

Mišima: Obred ljubezni in smrti

(Yukoku)
drama, Japonska, 1965, 30', dvd, angl. pod.

Scenarij: Jukio Mišima po lastni kratki zgodbi
Režija: Masaki Domoto, Jukio Mišima
Igrajo: Jukio Mišima, Jošiko Tsuruoka
Fotografija: Kimio Watanabe
Glasba: Wagner: Tristan in Izolda
Produkcija: Jukio Mišima, soproducent Hiroaki Fujii

Sloviti japonski pisatelj Jukio Mišima je posnel grozljiv in obenem lep poetičen film o ljubezni in smrti, ki velja za klasiko japonskega filma. Zgodba o osramočenem japonskem nacionalistu, ki se pripravlja na obredno žrtvovanje, se je nekaj let po filmu, leta 1970, ko je umrl tudi sam Mišima, pokazala za preroško. Po njegovi tragični smrti naj bi njegova žena uničila vse filmske kopije. Novi posnetek temelji na nedavno odkriti kopiji, ki so jo odkrili v avtorjevi stari rezidenci. Projekcija je uvod v izid njegovega romana *Izpovedi maske*.

Yukoku is a classic piece of cinema starring Japanese author Yukio Mishima. Foretelling the author's own death four years later, the film tells the story of a disgraced Japanese nationalist as he works his way towards a ceremonial sacrifice. Beautifully filmed by director Masaki Domoto with the assistance of Mishima himself, this film sparked a number of rumors on its release. After Yukio Mishima's tragic death in 1970, rumor had it that Mishima's wife destroyed every copy of the film available.

SREDA, 1. 12.
12.00

Mestni kino Ptuj

Ubil sem svojo mamo

(J'ai tué ma mère/I Killed My Mother)
drama/komedija, Kanada, 2009, 96', 35mm, slov. pod.

Scenarij in režija: Xavier Dolan
Igrajo: Anne Dorval, Xavier Dolan, François Arnaud, Suzanne Clément, Patricia Tulasne, Niels Schneider
Fotografija: Stéphanie Anne Weber Biron
Montaža: Héléne Girard
Zvok: Sylvain Brassard
Glasba: Nicholas Savard-L'Herbier
Produkcija: Mifilifilms

Šestnajstletni Hubert naravnost prezira svojo mamo Chantale. Ob pamet ga spravljajo njeni načičkani puloverji, drobtinice, ki se ji med žvečenjem nabirajo v kotičkih ustnic, njena obsedenost s solariji in to, da ga vedno le napol poslušša. A po drugi strani tudi Hubert trmasto molči o svoji zasebnosti. Vprašanje je, kdaj bi Chantale izvedela, da je njen sin gej, če ji ne bi tega pomotoma izčvekala mama njegovega fanta. Medtem ko Huberta nosi skozi malo bolj in malo manj značilne pubertetniške zgođe in nezgođe, njegovo pričkanje z mamo postaja vedno bolj neznosno, dokler se ona ne odloči, da bo zanj najbolje, da ga prešola v podeželski internat.

Hubert Minel, a brash 17 year old, dislikes his mother intensely. He gauges her with contempt, only seeing her out-of-date sweater, her kitschy décor and the vile bread crumbs that lodge in the corners of her noisy mouth. Below the surface of these irritating traits, lie the ingrained mechanisms that his mother has always cultivated so dearly - manipulation and guilt.

OB LETOŠNJEM FESTIVALU

Tisti, ki živimo in delamo na družbeni margini, se nenehno srečujemo z zavračanjem, izločanjem, omalovaževanjem in kar je še podobnih diskriminativnih praks. Naj se spomnimo vsaj medijske in politične gonje proti festivalu Magnus leta 1987. Ali mestnega veljaka Marjana Vidmarja, ki je leta 1991 prepovedal kakršnokoli mestno financiranje »homo« dejavnosti. Ali ministra Janeza Dularja, ki je leta 1996 grobo napadel filmski festival z grožnjami zaradi predvajanja neprevedenih filmov. A z leti volk menja samo dlako in tudi v 2010 je treba pisati o podobnih napadih. Strokovna komisija pri Filmskem skladu je namreč naš festival »podcenila«, tako da se je uvrstil na rezervno listo (in bil slednjič le podprt). S svojimi pripombami, češ da »morda manjkajo festivalu kakšni 'močnejši' filmski naslovi s tega področja in privlačnejši gostje, ki bi pritegnili širše občinstvo«, nam je dala vedeti, da glbt filmi nimajo teže, kaj šele glbt občinstvo. Štejejo le visokoproračunski filmi, v katerih se kdaj pojavi tudi kak gej ali lezbijka (navadno v nam povsem znani »rezervni« vlogi), pa seveda strejt občinstvo, ki je edino vredno, da nekemu festivalu podeli vrednost.

Tudi zato se trudimo v programu festivala razkrivati filmske tančice, spregovoriti o zamočlanem, pozabljenem, spregledanem v filmski zgodovini. Lanski vpogled v zgodovino slovenskega filma je bil več kot potreben. Letos se oziramo k velikanoma sovjetskega filma, Eisensteinu in Paradžanovu, ki sta svojo homoseksualnost ne samo živela, pač pa tudi odražala v svojem delu. In k Rocku Hudsonu, ki je veljal za pravi ideal moškosti in možatega filmskega junaka. Kar se zdi fobični večinski populaciji nekaj obrobnega, kot pravi zasebnega, nekaj nebistvenega, je bilo za zgornje tri še kako bistveno (vsi trije so prihajali v konflikt z družbo) in zanikanje tega odraža le nerazumevanje, nepoznavanje in aroganco. Tudi zato se v programu pojavljajo predvsem angažirani filmi, družbeno kritični, tudi provokativni, ki se ne izgublajo v osladnem slikanju »ene in edine« ljubezni pred gorskimi ali morskimi pejzaži, pač pa nas treznijo z brcami, zapori in zlorabami. Treznijo, kot nas vselej znova treznijo prijemi, kot se ga je letos poslužila ekipa Filmskega sklada.

POKLON VELIKANOMA SOVJETSKÉ KINEMATOGRAFIE

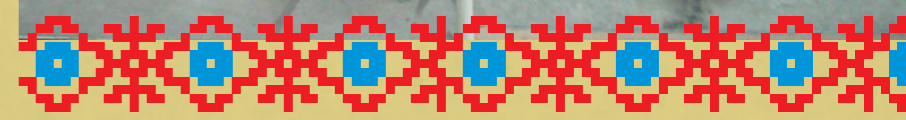
SERGEJ EISENSTEIN

Prvi zakon proti homoseksualnosti se je v Rusiji pojavil v času Petra Velikega v 18. stoletju. Leta 1832 pa so sprejeli zakon, po katerem so moško homoseksualnost kaznovali z izgonom v Sibirijo za pet let. Toda menda se je ta zakon redko uporabil, na prelomu v dvajseto stoletje pa je postala klima vse bolj strpna. Po sovjetski revoluciji so leta 1917 komunisti odpravili ta zakon kot ostalino starih carskih časov, toda leta 1933 je Stalin ponovno kriminaliziral tako imenovano muželožstvo (seks med moškimi) z zaporom do petih let, s poudarkom, da gre za dekadenco, meščansko hibo in celo fašistično perverzno – temu so kasneje sledile tudi druge komunistične stranke po svetu. Po tem zakonu, ki so ga v SZ velikokrat uporabili zgolj v politične namene, sta bila zaprta tudi režiser Paradžanov in pesnik Genadij Trifonov. Pa vendar so bili tudi homoseksualci, ki niso padli v nemilost. Eden takih je bil nedvomno sloviti režiser Sergej Eisenstein (1898–1948).

Eisenstein se je po udeležbi v prvi svetovni vojni leta 1920 naselil v Moskvi in se začel ukvarjati z gledališčem. Kmalu je temu sledil film, zlasti ga je zanimala montaža, o njej je kasneje napisal več teoretskih del in nekateri ga imenujejo kar oče montaže. Leta 1925 je posnel svoj prvi celovečerni igrani film *Stavka*. Pet let kasneje pa je sledila slovita *Oklepnica Potemkin* – gre za filmski spomenik upor mornarjev na oklepnici Potemkin, ob 20. obletnici revoluci-

ravno tako kot je naslov ameriškega filma, ki si ga bomo lahko ogledali na festivalu: v tem eksperimentalnem igranem filmu najdemo še brez števila reminiscenc na Eisensteinove filme, posebnost filma (ki je, mimogrede, v ruščini) pa je, da v njem igrajo samo transspolni igralci.

Dve leti kasneje je za desetletnico oktobrske revolucije posnel film *Oktober* in za njim še *Generalno linijo* (ali *Staro in novo*). S svojimi filmi, ki so nenazadnje povečevali revolucijo, si je pridobil svetovni sloves. Sovjetska oblast ga je kljub številnim zadržkom in kritikam poslala v svet, da bi promoviral sovjetsko umetnost, hkrati pa si pridobil znanj s področja zvočnega filma. Tako je dve leti prebil po zahodni Evropi, leta 1930 pa sledil povabilu v Hollywood. Seveda je zaradi povsem nasprotnih pogledov na film sodelovanje propadlo in konec leta se je moral vrniti v Moskvo, kjer so ga vse bolj napadali. A še istega leta je s posredovanjem Charlija Chaplina odpotoval v Mehiko, da posname film, svoje

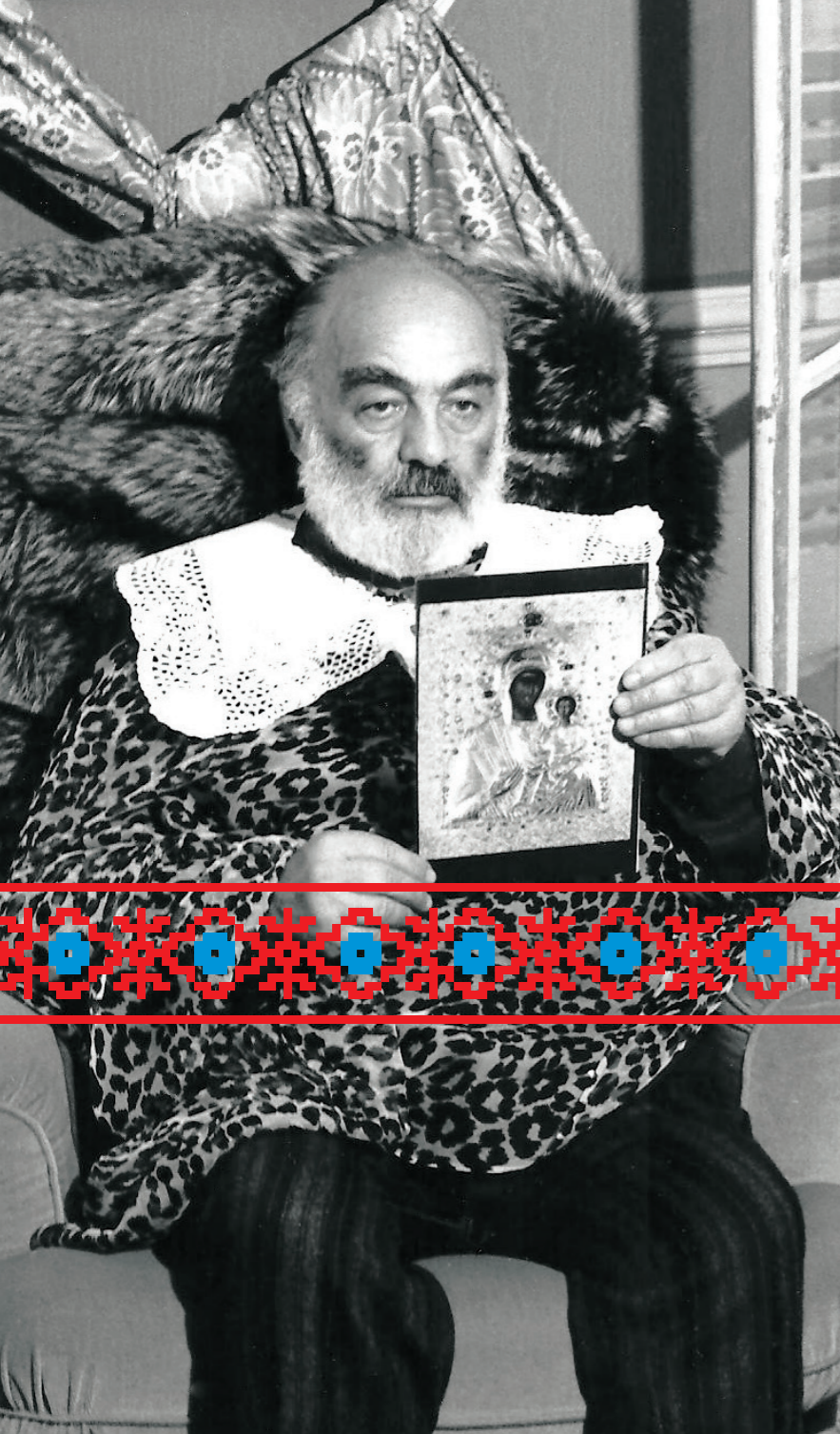

je leta 1905. Mornarji se uprejo, ker so nezadovoljni s slabo oskrbo. Junaka filma sta brezimna množica in revolucionarna montaža, ki dosledno sledi principu kolizije: vsak izmed petih aktov (po shemi antične tragedije) se na sredini prelomi in prevladujoče razpoloženje se sprevrže v svoje nasprotje. Naslov prvega akta je *Ljudje in črvi* (*Maggots and Men*),

svobodno videnje te dežele. Znanstvo s Frido Kahlo in Diego Rivera je verjetno vplivalo na njegove »gibljive freske«, ki so po sporu s producentom in Stalinovih grožnjah ostale v ZDA. Posnet material so šele leta 1979 zmontirali v film *Que viva Mexico!* Škandali so dosegli vrhunec ob poskusu vrnitve v ZDA, saj mu je viza potekla, na mehiško-

-ameriški meji pa so pri njem odkrili številne skice, risbe, od Kristusovih karikatur do pornografskih prikazov oz. homoerotičnih skic. Vsi ti in drugi materiali so bili razstavljeni ob stoletnici njegovega rojstva. Po smrti so objavili tudi njegove dnevnike, iz katerih je jasno, da je imel spolna razmerja s fanti, velikokrat s sodelavci oziroma s svojimi učenci. V daljšem razmerju naj bi bil s svojim dolgoletnim asistentom Grigorijem Alexandrovom (ki je bil z njim tudi v Mehiki). Kakorkoli, sovjetski oblasti to ni moglo biti skrito, še zlasti ne ob pripetljaju na meji (kjer je moral čakati ves mesec, da so uredili situacijo), pa vendar sta bila njegova slava in njegov pomen za revolucijo prevelika. Po povratku v Sovjetsko zvezo je po par neuspešnih poskusih dobil še eno možnost in posnel z vseh strani hvaljen film *Aleksander Nevski* (1938). Ob začetku vojne so ga, tako kot številne umetnike, evakuirali v Alamo. Tam je začel snovati svojo trilogijo *Ivan Grozni* (1944, 1945 in 1946). Prvi del je prejel Stalinovo odličje, drugi že ne, večino tretjega pa so oblasti uničile.

Pozoren gledalec ne bo našel homoerotike samo v njegovih risbah, pač pa tudi v filmih, večino prav v njegovih mehiških »freskah«.

SERGEJ PARADŽANOV

Sergej Josipovič Paradžanov se je rodil 9. januarja leta 1924 armenski družini Josipa Paradžanova in Siran Bežanove. Med leti 1942 do 1945 je študiral na vokalnem oddelku Tbilisjskega konservatorija ter na fakulteti za gradbeništvo. Leta 1952 je končal fakulteto za režijo. Kasneje je večinoma delal v Kijevu v Filmskem studiu Dovženka, čeprav je občasno snemal tudi v Tbilisiju in Erevanu. Njegov debi v kinu je bil film *Andriješ*, potem pa je, z izjemo nekaj umetniških filmov, posnel vrsto popularno-dokumentarnih filmov. Leta 1964 je po motivih iz proze M. Kocjubinskega posnel film *Sence pozabljenih prednikov*. Na mnogih mednarodnih filmskih festivalih je film v dveh letih prejel kar 28 nagrad

in diplom. Ime Paradžanova je postalo znano po vsem svetu. Režiser pa je bil družbeno izjemno aktiven, boril se je za svobodo govora, kar seveda ni bilo po godu oblastem. Konec 1973 je prišlo do ovadbe, procesa in taborišča ... Na svobodo so ga spustili šele 30. decembra 1977, ko so se zanj zavzeli vidni zahodni umetniki, še posebno Louis Aragon (viden francoski nadrealist, ki je svojo homoseksualnost razkril šele po ženini smrti leta 1970). Režiserju so oblasti prepovedale vrnitev v Kijev, zato se je odpravil v Tbilisi. Leta 1984 je posnel film po gruzinski ljudski legendi *Legenda o Suramski trdnjavi*, leta 1988 pa so predvajali njegovo zadnje zaključeno delo *Ašik-Kerib*, posneto po istoimenski poemi Mihaila Lermontova. Paradžanov je pisal tudi scenarije in bil scenograf pri nekaterih gledaliških postavitvah. Leta 1989 je začel snemati avtobiografski film *Izpoved*, vendar so morali delo zaradi režiserjeve bolezni kmalu prekiniti. Na povabilo francoske vlade se je odpravil na zdravljenje v Pariz, a bilo je že prepozno. Umrl je 21. julija 1990 v Erevanu, pokopali so ga v Panteonu armenske prestolnice. Še za časa življenja so mu dodelili naziv narodnega umetnika Ukrajinske socialistične republike.

Ob dvajsetletnici Paradžanove smrti so aprila v Cankarjevem domu pripravili retrospektivo njegovih filmov. Nekje v drobnem tisku programa je pisalo, da so ga sovjetske oblasti obtoževale vsega mogočega, »predvsem homoseksualnosti«. Da bi bila podoba režiserja popolnejša, smo v program festivala vključili francoski dokumentarni film, ki ga je posnel Patrick Cazals, tudi avtor biografije o Paradžanovu. Cazals pravi, da v filmu ni želel postavljati v ospredje režiserjeve homoseksualnosti, ki pa izvedenemu očesu ne more ostati prikrita. V samih Paradžanovih filmih bi težko našli homoerotične elemente, čeprav je čutiti posebno ljubezen kamere do moškega telesa, ter seveda do bogatega okrasja, s katerim je Paradžanov krasil tudi svoje kolaže, klobuke in scenografije. Da homoseksualnost režiserju ni bila samo podtaknjena, pa razkrivajo zapisi o sodnem postopku leta 1973. Prvi jih je objavil ukrajinski dnevnik *Segodnja* (Danes), 29. in 30. januarja 2008. Vse navedbe iz te objave je prijazno prevedla Andreja Kalc.

Oblastem režiserjeva spolna usmerjenost seveda že prej ni mogla ostati skrita, konec leta 1973 so jo le uporabili. Avtor je namreč požel svetovno slavo, predvsem pa je postajal preveč družbeno aktiven. Tako se je 8. 12. 1973 na policiji v Kijevu pojavila anonimna ovadba:

Tovariš načelnik! Moja državljanska dolžnost mi veli, da se obračam na vas v zvezi z razvratnikom in pederastom Paradžanovom Sergejem. Že več let se imenovani ukvarja s pohujševanjem mladoletnikov, mladeničev in moških. Svojo hišo je spremenil v zbirališče za razvratnike. Prosim vas, da naredite konec temu razvratnemu dogajanju.

Policija je reagirala zelo hitro, pojavili so se ljudje, ki so napisali priznanje, da jih je režiser spolno uporabil, že čez deset dni so ga zaslišali in 20. decembra aretirali. Vse se je seveda dogajalo v Kijevu, kjer je tedaj živel.

Začela so se soočenja, kjer so režiserjeve »žrtve« do besede natančno ponavljale že povedano med zaslišanji, torej obsojali so ga homoseksualnosti. Paradžanov pa je zatrjeval, da je vse to bilo med štirimi stenami, da po zakonu ni kaznivo. Pod pretvezo iskanja igralcev za svoje filme, naj bi režiser spoznaval moške, jih vodil domov ter imel z njimi

spolne odnose. Preiskava v stanovanju Paradžanova istega dne ni pokazala rezultatov. Našli ali odnesli niso ničesar pohujšljivega ali obremenilnega.

V teku preiskave se je izkazalo, da so mu zaradi homoseksualnih odnosov sodili že leta 1948 v Gruziji, kjer so mu prisodili pet let zapora, a ga je rešila amnestija. Šlo je za proces zaradi homoseksualnih odnosov z majorjem KGB-ja Nikolajem Mikavo, ko je bil Paradžanov še študent:

Potem ko sem bil sprejet na konservatorij, me je Mikava v svojem kabinetu poljubil. Približno teden dni kasneje sem slučajno srečal Mikavo na cesti in me je prosil, naj se oglasim pri njem. Istega dne zvečer, okoli desetih, sem odšel k njemu v partijski komisariat ... Imela sva spolni odnos, na katerega sem pristal na Mikavovo prošnjo.

Sicer pa je najbolje, da povzamemo režiserjevo izpoved med zaslišanji januarja 1974 – v njej je seveda tudi obvezno samoobtoževanje oziroma kesanje, ki ga je pričakovalo sodišče:

Sam sem še predobro razumel in razumem nepravilnost in nagnusnost svojega obnašanja pri zadovoljevanju svoje spolne strasti v odnosih z moškimi. Kakor sem lahko, sem se boril s tem nenormalnim čustvom, poročil sem se ... Vendar je ta pohujšljiva strast ob nekaterih moških, ki so me privlačili, postala tako močna, da se v takih primerih nisem mogel zadržati ... Prepričan sem, da se ta hiba nahaja v mojih genih že od rojstva ... Bratov nisem imel, vzgajali so me in odrasel sem med sestrami in neprostovoljno sem moral deliti njihove igre in zanimanja. Bilo mi je 20 let, ko me je usoda pripeljala k profesionalnemu in izkušenemu homoseksualcu Mikavi. Služboval je na politično pomembnem mestu, starejši je bil od mene, poslužil se je moje hvaležnosti, ker mi je pomagal pri sprejemu na konservatorij, da me je zapeljal. Na njegovo pobudo sva imela nekajkrat spolne odnose, v katerih sem igral aktivno vlogo. Potem sem zbral moč, da sem prekinil odnose z Mikavo, pustil konservatorij in se odselil v Moskvo. Tam sem bil sprejet na fakulteto za kinematografijo in bil prepričan, da se moja hiba ne bo nikoli več pojavila ... Poročil sem se, želel sem si otroka. Vendar je sreča v zakonu trajala malo, moja žena Tatarko so ubili Tatari, ker si je upala v zakon po svoji osebni izbiri in to celo ne s Tatarom. V Tbilisiju so me leta 1948 aretirali zaradi zveze z Mikavo ... Potem je prišlo sodišče in pomilostitev ... Službo sem potem dobil v Kijevu, živel sem z ženskami brez izprijenosti. Končno sem se poročil s Svetlano Ščerbatjuk in dočakal rojstvo ljubljene sina ... S Svetlano sva se potem razšla, bolj točno me je zapustila ona ... Leta 1964 sem se pri nekem odnosu v Lvovu okužil s sifilisom. Okužbe nisem skrival in sem o tem obvestil direktorja studia. Zdravil sem se in se povsem odrekel spolnosti. Samo tedaj, ko mi je zdravnik dovolil spolne odnose, sem obnovil odnose z M. in drugimi ženskami. Zopet pa me je začela vznemirjati silna strast do moških. Seveda tega nisem čutil do vseh, le do tistih, ki so mi bili všeč in so me privlačili ... Zadrževal sem se, vendar si v primerih, ki so znani tudi preiskavi, nisem mogel pomagati in je prišlo do spolnih odnosov.

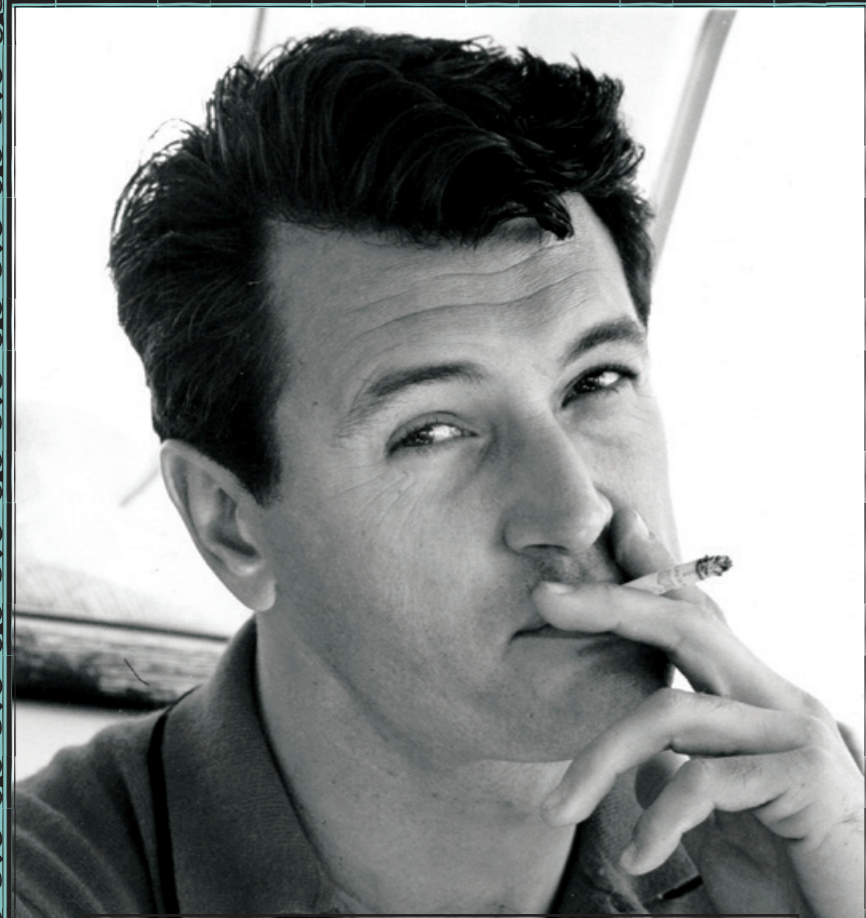
Odnosi z moškimi so bili zame privlačnejši kakor bližina z ženskami. Če sem se brez težav lahko odrekel intimnim odnosom z ženskami, so me navali strasti do moških dobesedno požigali. Razumel sem, da so odnosi z moškimi pogubni, in to sem govoril tudi svojim tovarišem. Mnogim sem priznal, da sem homoseksualec, vendar mi tovariši niso verjeli in odvrnili, naj ne govorim neumnosti. Tisti, ki so vedeli, da govorim resnico, so molčali. Svojemu najboljšemu prijatelju Surenu Šahbazjanu

sem rekel, da bi se moral ustreliti, ker se ne morem sprijazniti s svojo strastjo do moških ... Zadnje čase se nisem mogel vzdržati spolnih odnosov z moškimi, to je bilo že močnejše od mene. Zaradi te bolezni se nisem nikoli obrnil na nobenega zdravnika. Ko so me leta 1948 aretirali in sem se moral zagovarjati pred zakonom v zvezi z zadevo Mikava, sem častno in odkrito priznal svojo udeležbo pri prestopništvu. Takrat je bil on predsednik Gruzinskega društva za kulturne vezi s tujino, prej pa je delal pri organih državne varnosti Gruzije ... Pobudnik mnogih spolnih aktov med nama je bil Mikava, ki me je tudi, v bistvu, zapeljal ... V priporu sem bil od 14. avgusta 1948 do decembra istega leta ...

Sojenje je bilo končano konec aprila 1974 in dodelili so mu pet let popravno-delovne kolonije v strogem režimu. Selili so ga iz taborišča v taborišče, dokler ga niso po treh letih in pol izpustili. Kot je razvidno iz dokumentarnega filma, je uspel tudi v takih razmerah ohraniti umetniško dejavnost, zlasti z ustvarjanjem kolažev. In minilo je še kar nekaj let, da je dobil možnosti za nov film.

Brane Mozetič

Rock Hudson: ČEDEN IN SKRIVNOSTEN TUJEC

Rock Hudson (17. 11. 1925–2. 10. 1985) je bil eden najbolj priljubljenih in najslavnejših hollywoodskih igralcev svojega časa. V več kot 40-letni karieri je nastopil v skoraj sedemdesetih filmih; spominjamo se ga predvsem po markantnih dramatičnih vlogah (*Čudovita strast*, *Velikan*, *Zbogom orožje*) in po sočnih romantičnih komedijah z Doris Day (*Šepetanje na blazini*, *Ne pošiljaj mi rož*). Dokumentarec, ki zaznamuje 25. obletnico Hudsonove smrti, se poglobi v ozadje njegovega skrivnostnega življenja in v pretresljive okoliščine, ki so spremljale njegovo takrat vse premalo znano bolezen.

Rocku Hudsonu so diagnosticirali aids junija 1984. Na prigovarjanje dolgoletnega pomočnika Marka Millerja je odpotoval v Clamart pri Parizu, kjer so izvajali poskusno zdravljenje s serumom HPA 23. Terapija je zahtevala redno zdravljenje, sicer bi se virus spet razvil, ampak Hudson se kasneje po več kot letu dni ni hotel vrniti v Francijo, češ da

mu ni nič. Kot bi hotel pregnati bolezen tako, da se zanjo ni zmenil, se je v tistem letu vneto vrgel v delo.

Stanje se mu je vidno poslabšalo in naposled je privolil, da se vrne v Francijo. Tudi tokrat ga je spremljal osebni trener in prijatelj Ron Channell, ki pa ni vedel, da ima Hudson aids. Komaj prisebnega igral-

ca je takoj po prihodu v Pariz odpeljal v Ameriško bolnišnico, kjer so zaradi anomalij na jetrih posumili na raka. Ko je v Pariz prispel tudi Miller in so zdravniki (in pretreseni Channell) izvedeli, da ima Hudson v resnici aids, so ga morali odpustiti, saj Ameriška bolnišnica ni sprejemala bolnikov z aidsom. Sledilo je usklajevanje interesov za pogajalsko mizo, in medtem ko je Miller uredil premostitve, je Hudsonova predstavnica za tisk Yanou Collart sestavila izjavo za medije. Ko je prebrala Hudsonu osnutek izjave, je nekoč impozantni filmski velikan spoznal, da se poslavlja od javne podobe romantičnega junaka, ki jo je varoval dolgih 36 let. Let, v katerih je hodil na premiere s prelepimi ženskami in previdno skrival avanture in razmerja z moškimi. Ko je postal eden najslavnejših hollywoodskih zvezdnikov, je dvojno življenje živel nekoliko bolj sproščeno; novinarji ga niso preganjali, studii so vedeli, a nikogar ni zanimalo. Toda tistega dne je izvedel ves svet. Hudson se je hotel vrniti v ZDA, toda v trenutku, ko so letalske družbe izvedele ime potnika, njegovi predstavnici niso hotele prodati vozovnice. Collart je morala najeti celo letalo za 250.000 dolarjev. Po vrnitvi v ZDA je bil nekoč veličastni zvezdnik zmeden, shiran, predvsem pa boleče osamljen. Zaradi paranoje, ki je vladala okoli aidsa, se ga tudi bolniške sestre niso upale dotakniti. Prijatelja, ki ga je obiskal v bolnišnici, je moral prositi, da ga popraska po hrbtu.

Toda konec iluzije je po svoje pomenil streznitev čustev, ki jih je ta v marsikom vzbujala. Hudson je prejel 30.000 pisem oboževalcev. Sporočali so mu, da jih njegova zasebnost ne zanima in da mu stojijo ob strani. Elizabeth Taylor mu je povedala, da bo s tem, ko je spregovoril o svoji bolezni, rešil na milijone življenj. Pisali so mu številni kolegi, pa tudi neznanci, policisti, uradniki, učitelji. Nič mu ni bilo jasno; pričakoval je ravno nasproten odziv. Toda Rocka Hudsona so imeli vsi radi. Med filmskimi igralci je izstopal zaradi posebnega čara, ki ga je skrival v prodornem in obenem ranljivem pogledu. Že kot začetnik je znal ganiti občinstvo in ta dar je z leti le še izpopolnil v magnet, s katerim je s platna izvabljal brezpogojno predanost občinstva.

Vedel je, da bo postal filmska zvezda samo, če bo svetu kazal nemajmno možnost. Navsezadnje še danes velja, da se homoseksualni igralci, ki igrajo v romantičnih filmih, ne smejo razkriti, češ da občinstvo ne bi več verjelo njihovim likom. Prav zanimivo je sicer, da studii očitno menijo (danes nič manj kot nekoč), da lahko brez težav verjamemo heteroseksualnim igralcem in igralkam, ko igrajo (zaljubljene) geje oz. lezbijke.

V petdesetih letih so v ameriški kulturi veljale stroge opredelitve moškosti in ženskosti. Ženske so nosile steznike in modrčke, ki so njihove prsi spremenili v koničaste štruce; moški so imeli kratke lase in cigareto med palcem in kazalcem. Ko je leta 1948 izšla Kinseyjeva obsežna študija o spolnosti, je Hudsonu odleglo, saj je ugotovil, da je imelo vsaj 37 % moških homoseksualne izkušnje in tudi tisti, ki so bili izključno homoseksualni, po Kinseyjevih dognanjih nikakor niso trpeli za nekakšno obliko nevroze ali psihoze. Toda odnos družbe se zaradi tega seveda ni spremenil.

Hudson je prvič spoznal, da ga privlačijo moški pri devetih, ko je prišlo do »incidenta« s starejšim moškim, ki ga je celo sam izzval, kot je po več letih povedal prijateljem. V mornarici je ugotovil, da ni »edini«, prvič pa je prišel v stik z gejevsko sceno, ko se je pri 21-ih preselil v Long Beach. Tu je spoznal izjemno vplivnega agenta Henryja Willsona, ki mu je priskrbel pogodbo s studiom Universal. Kar je bilo za nekatere igralce suženjstvo, je bilo za Hudsona čudovit sistem. Studio je poskrbel za vse. Dobil si hišo, avto, letalske vozovnice. Moral si samo dobro odigrati svojo vlogo. Ne le pred kamero. Svoje blago je studio neutrudno razstavljaval v vseh mogočih izložbah publicitete, naj so bile to naslovnice, prireditve ali nočni lokali.

Vprašanje je seveda, koliko je na Hudsonov pozitivni odnos do studijskega sistema vplivala želja po slavi, ki jo je gojil že od malih nog, toda dejstvo je, da so vsa njegova resnejša razmerja zaradi nenehne

skrivanja in frustracij močno trpela in nazadnje tudi zaradi tega propadla. Tisk se je sicer spraševal, zakaj je še samski, in uradna razlaga je bila, da še ni našel »prave«, kar je pripomoglo k njegovi podobi resnega romantika. Tabloid *Confidential* ga je leta 1954 skušal razkrinkati in njegovemu takratnemu partnerju so bili pripravljene plačati 10.000 \$ (kar bi bilo danes približno 80.000 \$), da bi razkril njuno razmerje. Studio je utišal govorice tako, da je reviji ponudil škandalozne podatke o starih kaznivih dejanjih drugega igralca, Roryja Calhouna, ki ga je prav tako zastopal Willson. Tabloid je dobil svojo ekskluzivo, Calhounu so utrdili podobo šarmantne barabe, Hudson je mirno spal in vsi so bili zadovoljni.

Zviti Willson je šel korak dlje. Hudsonu je predstavil svojo tajnico, Phyllis Gates, s katero se je igralec takoj ujel. Leto zatem sta se poročila, kar je tudi uničilo njun odnos. Hudson je prijatelju zaupal, da se je bil prisiljen poročiti in da je poroko zelo obžaloval. Nikoli ga ni bilo doma, bil je vzkipljiv, vedno slabe volje. Miller mu je moral v nekem trenutku priskrbeti ljubimca, ker ga je Hudson poklical, češ da se mu že meša. Po dobrih dveh letih je Gates vložila ločitveno tožbo zaradi »skrajne brezčutnosti«. Prej kot svojega moža bi verjetno morala tožiti njegovega agenta.

Phyllis Gates je Hudsonu v šali pogosto govorila, da je boljši igralec v zasebnem življenju kot pred kamero, in to dvojnost je s presenetljivo učinkovitostjo vdihnil svojim likom, ko je po ločitvi nastopil v slavni komedijah z Doris Day, kjer je igral moške, ki se zaradi spleta okoliščin pretvarjajo, da so to, kar niso. Neki Hudsonov ljubimec njegovega razmerja ni doživljal nič kaj drugače: »Rock je bil igralec in igral je dve vlogi – eno v javnosti in drugo doma. V javnosti je bil previden, doma pa je lahko bil 'skriti razuzdanec'.«

Hudson se je zavedal, da lahko spravi v posteljo vse lepote, ki bi jih hotel, toda vsakega, ki je spoznal sanjskega Rocka Hudsona, so nazadnje izdali živci. Povsem mogoče je, da je Hudsonu tudi zaradi tega slava tako močno stopila v glavo, da se je z veliko muko spoprijel z novimi hollywoodskimi trendi v šestdesetih letih, ko se je glamur umaknil realizmu in veličastne filmske mite so zamenjali junački, ki niso odgovarjali ustaljenim standardom lepote: Dustin Hoffman, Al Pacino, Robert De Niro.

Novi odnos občinstva je vplival tudi na Hudsonove poznejše vloge in težko je shajal z dejstvom, da status zvezdnika morda le ne bo več en. Navajen je bil imeti vse, kar je hotel. Vsako težavo, poklicno ali osebno, je prezrl ali premostil. Motilo ga je, če česa ni imel pod nadzorom. Na začetku sedemdesetih let je njegovo delovno vneto zasenčila skorajšnja odvisnost od seksa – zadovoljeval jo je s potovanji, zabavami, obiski gejevskih klubov – in po več letih je sam priznal, da so njegova razmerja propadla zaradi njegovega ega.

Morda je prav pretirana samozavest botrovala brezskrbnemu tajejnju, ko je nekaj let kasneje izvedel, da se je okužil z virusom aidsa. Kljub strogim nasvetom zdravnika je začel ponočevati, še več je popival in kadil. Ne preseneča torej, da ga je na zdravljenje v Francijo obkrajal pospremljen osebni trener in prijatelj Ron Channell, ki sicer ni bil gej, vendar se je Hudson morda prav zato ob njem počutil sproščene v vlogi, ki jo je igral v svojem večnem begu pred realnostjo. Po prvi terapiji preiskava krvi ni pokazala sledi virusa, toda Hudson je prijateljem ob tem zamolčal, da bi se moral redno vračati v Francijo na zdravljenje. »Lahko mirno delam. Nimam aidsa, premagal sem ga.« Miller je po njegovi smrti dejal, da bi bil Rock še živ, če bi mu ga uspelo prej pregovoriti, naj se vrne v Pariz. Toda bil je preponosen, trmoglav, predvsem pa je bil nepremagljivi Rock Hudson. Iluzijo, ki jo je ustvaril za javnost, je v sebi pestoval do zadnjega.

Luka Pieri

»SOBA JE SOBA JE SOBA«:

PORTRET CHANTAL AKERMAN

Chantal Akerman, belgijska filmska režiserka, rojena leta 1950 v Bruslju, velja za eno najpomembnejših sodobnih umetnic. Prihaja iz judovske družine, ki živi v Belgiji že tretjo generacijo: njeni stari starši in njena mati, poljski Judje, so bili poslani v nacistično taborišče smrti Auschwitz – preživela je le njena mama. Ta družinska dediščina, skozi katero se zrcali krvava evropska zgodovina, je vseskozi poudarjen, skorajda konstitutiven moment režiserkinega filmskega opusa.

Akerman pravi, da je bil film Jeana-Luca Godarda *Pierrot le fou* iz leta 1965 prelomnica, zaradi katere se je odločila snemati filme. Dandanes noče o Godardu niti razmišljati, pravi, da je antisemit, *Pierre le fou* pa ima enostavno le za vzgib, ob katerem je prvič pomislila na film kot na umetniški izraz, saj naj bi ji kot petnajstletnici natančno izrisal pomen sprememb šestdesetih, svobodo, poezijo, drugačno ljubezen.

Pri osemnajstih se je vpisala na belgijski *Institut National Supérieur des Arts du Spectacle et des Techniques de Diffusion*, nato na pariško *Université Internationale du Théâtre*, vendar je kanonizirano filmsko izobraževanje opustila še istega leta

in takoj nato posnela svoj prvi, trinajstminutni črno-beli film *Saute ma ville*. Leta 1971 se je preselila v New York in tam ostala dve leti, se soočila z deli Jonasa Mekasa, Michaela Snowa in Andyja Warhola, z ne-pripovednim filmskim strukturalizmom, ki je tedaj prevladoval v newyorški eksperimentalni kinematografiji in ki je bistveno vplival na njen režiserski pogled.

Sledijo filmi, ki so ji takoj prinesli sloves: *Hotel Monterey* (1972), *La Chambre 1* (1972) in *La Chambre 2* (1972), v katerih že uporablja značilne dolge kadre, ki opredeljujejo njeno estetiko skozi vso njeno filmografijo. Vrne se v Belgijo in leta 1974 doseže dokončna kritiška priznanja s filmom *Jaz ti on ona* (*Je tu il elle*), s svojim prvim poskusom spoja strukturalističnega filma z narativno pripovedjo. Za njen najslovitejši, kulturni film velja več kot tri ure dolg *Jeanne Dielman, 23, Quai du Commerce, 1080 Bruxelles* iz leta 1975. Do danes je posnela več kot štirideset igranih, dokumentarnih, kratkih filmov, video instalacij, med drugimi *News from Home* (1976), *Les Rendez-vous d'Anna* (1978), *Dis-moi* (1980), *Toute une nuit* (1982), *Les Années 80* (1983), *Golden Eighties* (1986), *Letters Home* (1986), *Histoires d'Amérique*

(1989), *D'Est* (1993), *Portrait d'une jeune fille de la fin des années 60 à Bruxelles* (1993), *Là-bas* (2006) ter *Tombée de nuit sur Shangai* (2007).

Chantal Akerman je v filmskem svetu dosegla visok status zaradi spajanja eksperimentalnega pristopa in feminističnih tematik. Naracija v njenih filmih je minimalna in minimalistična je tudi njen vizualni stil. Montaža ne posega v dogajanje, to je namenoma skopo, statično in posneto v realnem času. Ivone Margulies, avtorica dela *Nothing Happens: Chantal Akerman's Hyperrealist Everyday* iz leta 1996, meni, da njeni filmi ne sodijo v socialni realizem, saj ne gradijo tradicionalnih zgodb in ne temeljijo na filmskih konvencijah. Na eni strani jih opredeli kot filmski *hiperrealizem*, obtežitev vsakdanjega s pomenom, po drugi pa kot *korporealno kinematografijo* zaradi njihove vztrajne kontekstualizacije telesnosti.

Od tod izhaja pomen Chantal Akerman za *feministično kinematografijo*. *Jeanne Dielman* je feministična klasika. *Jaz ti on ona* sodi med najpomembnejše lezbične filme. *Les Rendez-vous d'Anna* je feministični odgovor na v sedemdesetih letih popularni *road-movie*. Če je Paul Morrissey posnel *Trash* kot odgovor na *Polnočnega kavboja* Johna Schlesingerja, potem bi lahko ugibali, ali je Akerman posnela *Les Rendez-vous d'Anna* kot odgovor na *Gole v sedlu* Dennisa Hopperja in *Road Movie Trilogy* Wima Wendersa.

Glavne junakinje njenih filmov so namreč ženske – ženske v različnih kontekstih, ob delu, v mestu, na poti, doma, pri vsakdanjem gospodinjstvu. Sistematično ponavljajo vsakdanje rituale, da bi z njimi – kot razlaga Akerman – preprečile spremembe, ki se jih bojijo, saj bodo prav tako boleče kot predhodna stanja. Posebnih, konstitutivnih dogodkov ni, kar poudarjajo dolgi, warholovski kadri, izogibanje bližnjim posnetkom, simetrična kompozicija kadra ter statična kamera. Navedene tehnike imajo v feminističnem filmskem jeziku še poseben pomen: negibna kamera, ki predstavlja vse elemente v prizoru kot enakovredne, preprečuje »razkosavanje« ženskega telesa, kar je sicer v filmski industriji obvezni moment reprezentacij žensk. Poleg tega Akerman v svojih filmih pogosto nastopa v dvojni vlogi, kot igralka in režiserka, in s tem še nadalje polemizira z uveljavljeno filmsko objektivizacijo žensk. Ženske govorijo le redko, bolj od govorjenja jih opredeljuje molk. Govorijo pa moški (venomer). Nisem prepričana, ali jih ženske poslušajo. Morda jih, a v njihovih monologih ne najdejo nič, kar bi jim zbudilo zanimanje. Tudi v seksualnih prizorih z moškimi jih najpogosteje ni, kamera se jim izogne. Medspolna razmerja so popolni komunikacijski polom. »Včasih sem mislila, da je vsak, ki me je zgrabil za roko, rekel, 'ljubim te',« pravi Aurore Clément v *Les Rendez-vous d'Anna*, »in tako sem jim pač pustila.« Ali pa so komunikacijski polom vsa razmerja, namiguje Akerman, tudi tista z ženskami, razmerja z mamo, razmerja z ljubinkami.

Ali pa so komunikacijski polom pravzaprav vse interakcije, ne le z ljudmi, temveč z vsemi koncepti, ki naj sestavljajo stabilno subjektiviteto, s prostori, poklicem, kulturo, spolom, seksualnostjo, z narodom, državo, z vsem tem grotesknim identitetnim cementom. To je pravzaprav podtekst celotnega filmskega opusa Chantal Akerman: samost, izolacija,

odtujitev, zgrešeni stiki, čustvena oddaljenost. Hrepenenje, želja. Utesnjenost, fragmentiranost, izkoreninjenost, nomadstvo. To niso začasna stanja, to je permanentno, eksistencialno stanje. Morda je Akerman prav zato pred leti zavrnila predvajanje *Jaz ti on ona* na newyorškem gejevskem filmskem festivalu.

Akerman pojasnjuje nomadstvo kot stalni moment svojih filmov s tem, da sama pač nikdar ni čutila prav nobenega občutka pripadnosti, tudi s svojim judovskim poreklom ne. Pravi, da so Judje v izgnanstvu, kamorkoli gredo – četudi v Izrael. A to eksistencialno nomadstvo spaja z občutkom utesnjenosti, omejenosti prostora, klavstrofobije. V tej eksistenci kot zaporu, trdi, so sledi Auschwitza, smrtne tesnobe v zaprtih prostorih in negotovosti ujetosti. »Pa vendar,« jo je v intervjuju ob newyorški predstavitvi njene letos izšle filmske zbirke opozoril novinar Sam Adams, »soba je včasih tudi hotelska soba, nekaj, kar je v temeljih prehodno in odprto.« Akerman se je zasmejala in rekla: »Soba je soba je soba je soba je soba.«

Chantal Akerman je pomembna tudi za lezbično kinematografijo. Andrea Weiss v svoji klasični študiji *Vampirke in vijolice: Lezbijke v filmu* (ŠKUC, 2010) uvršča *Jaz ti on ona* in *Les Rendez-vous d'Anna* med filme, ki so bistveno spremenili reprezentacije lezbištva. Akerman postavlja v kontekst evropskega umetniškega filma, katerega režiserke – tudi Ulrike Ottinger ali Marlene Gorris – so pri upodabljanju ženskega telesa ali lezbične želje izpisale nov filmski jezik, ki je radikalno preoblikoval same prakse umetniškega filma ali filma nasploh. Vse omenjene režiserke so ostro kritizirale filmske konvencije, dosledno usmerjene v zagotavljanje moškega gledalskega užitka, in namesto njih uporabljale tehnike – za Akerman sem nekatere navedla – ki preprečujejo voajerizem, fetišizem in spektakel, ki so običajno povezani z lezbičnimi filmskimi podobami ali prizori lezbičnega seksa ter užitka.

Film *Jaz ti on ona*, ki si ga bomo ogledali na letošnjem festivalu, temelji na avtobiografski kratki zgodbi, ki jo je Akerman napisala leta 1968 v Parizu – in morda je to njen komentar k revolucionarnim dogajanjem. Zgodba je razdeljena na tri dele, *čas subjektivnosti*, *čas drugega* in *čas razmerja*, in se začne s stavkom, »in takrat sem odšla«. Kam? Vabljenje na potovanje.

Nataša Velikonja

zaljubljene, zrele, drzne

Intervju: Katharina Lampert in Cordula Thym

Kaj vaju je motiviralo, da sta posneli dokumentarni film o starejših lezbijkah na Dunaju?

Katharina je že prej veliko raziskovala lezbično zgodovino in odkrila več kot dvajsetletno vrzel po 2. svetovni vojni. To je namreč obdobje, iz katerega nimamo tako rekoč nobene dokumentacije o lezbičnem življenju v Avstriji. To je bila tudi začetna motivacija za snemanje filma, da bi zapolnili to vrzel v zgodovini.

Kako sta sploh začeli sodelovati na tem projektu?

Bilo je naključje. Cordula je obiskala Katharinin diplomski umetniški projekt o seksualni identiteti na delovnem mestu. Ob tej priložnosti pa jo je Katharina povabila, naj se ji pridruži pri njenem novem projektu. In tako se je začelo njihovo sodelovanje pri filmu.

Kako sami razumeta in opredeljujeta svoj dokumentarni projekt?

Vidiva ga kot družbeni in politični projekt in tudi kot del prizadevanja za začetek oziroma ohranjanje lezbične zgodovine, ki bi sicer ostala neizrečena, neznana. To je bil najin glavni cilj, ki sva ga imeli v mislih, ko sva se lotili snemanja. Glede na to, da imamo pomanjkljivo lezbično zgodovino, je toliko težje razvijati svojo lastno identiteto.

Je bilo težko najti starejše ženske, ki bi bile pripravljene na pogovor pred kamero? Sta imeli stike z njimi že pred snemanjem?

Ne, pred snemanjem nisva imeli še nobenih stikov. Zelo težko je bilo najti ženske, ki bi bile pripravljene pristati na to, da spregovorijo pred kamero. Potrebovali sva celih pet let, da sva lahko dokončali projekt.

Kako so se protagonistke odzvale na vajino povabilo, da spregovorijo o svojih izkušnjah? So imele zadržke pred razkrivanjem v filmu?

Ženske, ki sva jih le našli, so bile nenazadnje že razkrite kot lezbijke vse svoje življenje. To je bil sploh razlog za to, da so bile pripravljene sodelovati pri tem dokumentarcu in da so zelo odkrito in iskreno podelile svoje izkušnje.

V nekem drugem ameriškem dokumentarcu je bilo opaziti, da se precejšnje število starejših lezbijk in gejev vrača v klozet. Ali sta kaj podobnega opazili pri lezbijkah, s katerimi sta sami snemali?

Ne, zagotovo ne. Vendar pa obstaja veliko število žensk, ki so bile v klozetu vse svoje življenje in se še vedno niso razkrile. Nekaj teh sva srečali med raziskavo in tudi vpletli nekaj njihovih zgodb v film, čeprav jih v filmu ni mogoče videti. Zdelo se nama je pomembno pokazati, da še vedno ni tako enostavno biti razkrita in ponosna, čeprav je nekaterim lezbijkam v pozni starosti to uspelo.

Kaj sta pričakovali, da bosta izvedeli o tej temi, preden sta končali dokumentarec? Vaju je morda med snemanjem kaj presenetilo?

Presenetilo naju je ravno to, da je bilo zares tako težko najti starejše lezbijke. Drugo presenečenje pa je bilo, da so bile tiste, ki sva jih našli, tako zelo odprte, in da se njihove osebne izkušnje precej pokrivajo z najinimi.

Kdaj in kje je bila premiera in kje vse je bil dokumentarec že prikazan?

Premiera je bila na Dunaju, na Vienna Queer Film Festival Identities, v juniju 2009. Kinodvorana je bila nabito polna in vse ženske, ki so sodelovale v filmu, so prišle na premiero. Bila je veličastna projekcija in tudi zelo ganljiva. Odtlej je film potoval že po vsej Evropi in Aziji.

Kakšni so bili odzivi občinstva in same lezbične skupnosti?

Odzivi so bili na splošno zelo dobri in pozitivni, še posebej zato, ker dokumentarec prikazuje ženske kot zelo močne in neodvisne like.

Kako sta se znašli s finančno podporo projektu?

Dobili vsa nekaj podpore, zlasti od mesta Dunaj, ampak film je bil tako in tako narejen z zelo majhnimi finančnimi sredstvi.

Kaj načrtujeta v prihodnosti?

V mislih imava nov projekt, v katerem se bova spet ukvarjali s seksualno identiteto, le da bodo tokrat v središču transidentitete in skupnosti.

Suzana Tratnik

SPOL: INTERSEKS

La Boyita je družinska prikolica, ki se je Julie Solomonoff, režiserka argentinskega filma *Zadnje poletje Boyite* (*El último verano de la Boyita*; 2009), spominja iz svojega otroštva kot »prostora otroških iger in priznanj«. Ta se v pričujočem filmu dotikajo interseksualnosti, odraščanja in družbenega pritiska, ki obdaja spolno dozorevanje. Zgodba je postavljena na argentinsko podeželje, v sedemdeseta leta, čas vojaške diktature. Jorgelina se sooča s spremembami, ki prihajajo z najstništvom: najprej preko starejše sestre Luciane, nato pa na očetovem ranču spozna Maria, vase potegnjenega kmečkovega sina, delovnega pomočnika. Čez poletje se zblížata, skupaj jahata, bereta, ona ga ščiti pred agresivnejšimi in starejšimi vaškimi fanti. Medtem ko Jorgelina plava, Mario ob strani rezlja lesene figurice, njegovo vztrajno upiranje pred tem, da bi se slekel, pa ji vzbudi zanimanje in na vse pretege hoče odkriti razloge njegove zadržanosti. Mario ji sčasoma pove, da njegovo telo ne izgleda ne moško ne žensko.

Interseksualnost je medicinski izraz, ki opisuje stanje oseb, rojenih z anatomijo, drugačno od kulturnih idealov za moškega ali ženskega. Zahodnja medicina vsakemu novorojenemu otroku obvezno pripiše moški ali ženski spol, in sicer glede na točno določene spolne lastnosti (kromosome, hormone, gonade, reproduktivne kanale, spolne organe), četudi je spolna dihotomija pogosto v nasprotju z realno spolno variabilnostjo. Otroci, ki odstopajo od standardov spola – kar medicina označuje tudi kot *hermafroditizem*, *nepravilnost v spolnem razvoju*, *poškodbo*, *anomalijo* te ali one spolne lastnosti – so obvezno in najpogosteje takoj po rojstvu, med šestimi tedni in petnajstimi meseci, žrtve »zdravljenja«, kirurških posegov, hormonskih terapij in plastičnih operacij. Denimo, medicinski standard »normalnih« spolnih organov je od 0,2 do 0,85 mm za klitoris, za penis pa več kot 2,5 cm. Vse, kar je med 0,85 cm in 2,5 cm, je nesprejemljivo. Po splošnih ocenah naj bi se na 2000 otrok rodil en interseksualni, a skupno število ljudi, katerih telesa se razlikujejo od standardnega moškega ali ženskega, je 1 odstotek.

Interseksualnost tudi v slovenski medicini velja za »bolezen«, za »motnjo v spolni diferenciaciji«, za »eno izmed t.i. urgenc, kar pomeni, da se tak dojenček obravnava podobno, kot če bi bil zelo bolan ali poškodovan«, piše Tonja Zadnik v svojem diplomskem delu »Interseksualnost kot izziv spolni dihotomiji: primer indijskih hidžer« (FDV, 2006), četudi med vsemi oblikami interseksualnosti le ena ogroža zdravstveno stanje. Tudi v Sloveniji »ni dopustno, da bi bila oseba kaj drugega kot moški ali ženska. Kadar pride do neskladja bioloških znakov spola, brezprizivno mnenje podajo zdravniki« in interseksualne dojenčke – v slovenski endokrinološki evidenci je zabeleženih štirideset interseksualcev, torej eden do dva dojenčka letno – spremenijo v ženske ali moške. In

kako zdravniki določijo spol? »Večino interseksualcev, okoli 80 odstotkov, operativno spremenimo v ženske, saj je lažje konstruirati vagino kot penis,« pravi slovenski lepotni kirurg.

Tej medicinski paradigmi že od devetdesetih let nasprotuje interseksualno gibanje, ki skuša doseči prepoved operativnih posegov in uvršča interseksualnost v kontekst človekovih pravic, med pravice do svobodne izbire seksualne in spolne identitete, samoopredelitve in telesne integritete, namesto spolne dihotomije pa predlaga koncept spolnega kontinuum, seksualne in spolne različnosti ali variacij v spolnem razvoju. O nevdržnosti nasilja nad interseksualnimi otroci govori tudi film *Zadnje poletje Boyite*. Zlahka ga uvrstimo tudi v linijo popularne kulture, ki se s tem vprašanjem ukvarja vse pogosteje in kamor lahko prištejemo v slovenski jezik že preveden roman *Middlesex* Jeffreyja Eugenidesa. Spomnimo se tudi na v Sloveniji že gostujočega vizualnega umetnika in aktivista Dela LaGrace Volcana, ki svojo interseksualnost opisuje kot samo-konstrukcijo. Morda bo slovenski medicini oziroma njenemu kanonu obravnavanja spolov, ki datira tam nekam v 19. stoletje, v 21. stoletju vendarle odbilo konec.

Nataša Velikonja

TOKOVI PREBUJANJA

○ tvoritveni film *Protitok* (*Contracorriente* / *Undertow*), sicer dobitnik nagrade občinstva na festivalu Sundance in perujski kandidat za oskarja za tujejezični film, je tudi prvi v nizu filmov na letošnjem festivalu, skozi katere se pretaka več skupnih elementov, ki so po svoje klasični in obenem vpeti v edinstvenost posameznih kontekstov – tajejanje, poniževanje, podrejanje (in kljubovanje) zatiralnim tradicijam (družbenim, narodnostnim, religijskim) ter seveda homofobija in diskriminacija, prav tako pogosto pa tudi samodiskriminacija, ali bolje rečeno: samozanikanje. Te klasične teme so različno vpeljane in izpostavljene, na vizualni in pripovedni ravni pa jih preplavlja še en skupni element: voda. Voda daje in jemlje, prečiščuje, skriva, spreminja. Predvsem pa, brez vode ni življenje. Voda vzame telesno življenje in obudi čustveno življenje v *Protitoku*; odplakne masko, ki je skrivala gorečo strast v *Razprtih očeh*; prežene strah in nezaupanje v *Božjih otrocih*; zakrije muke razočaranja v *Sašu*; potopi nas v svet osvobajajoče resnice v *Eloise*, *Zadnjem poletju Boyite* in *Vijoličastem morju*. V književnosti in filmu je morje pogosto simbol mogočnosti, nevarnosti, samote (torej tudi varnosti), rojevanja in smrti, dinamičnosti in skrivnostnosti življenja, strasti; je pa tudi jungovski simbol kolektivnega nezavednega, ki

združuje arhetipa ženske *anime* in moškega *animusa*. Na simbolni ravni je prav to povezovanje nasprotij še najbolj prisotno v *Protitoku*, ki po pripovedni strukturi prefinjeno odseva značilnosti latinskoameriškega magičnega realizma. Prav ob prvinah magičnega realizma se tukaj stopnjujejo nasprotja, ki niso samo vidna, temveč tudi prikrita in nezaznavna; realno in nadnaravno, zavedno in nezavedno, izrečeno in prtajeno – večni konflikti, ki jih zrcalijo nihanja morskih tokov in čustveno plimovanje glavnega junaka. Miguel hoče obdržati Santiaga, vendar se obenem noče odpovedati ženi in otroku, toda postopoma spozna, da s tem nihče od vpletenih ne bo našel notranjega miru. Čustvene muke ga začnejo dušiti, ko vaščani odkrijejo sliko – akt spečega Miguela – v Santiagovi koči in se začnejo širiti govorice, ki razdelijo domačine na tiste, ki Miguelu obrnejo hrbet, in tiste, ki ga potihoma podprejo. Elementi magičnega realizma prispevajo predvsem k izpostavljanju Miguelove krize vesti. Ali zavesti. Postopoma razgalijo njegovo samozanikanje. V enem najbolj pomenljivih dialogov *Protitoka* ribič Miguel (animus) zabiča svojemu ljubimcu, umetniku Santiagu (anima), da ni peder: »Ti misliš, da so vsi kot ti.« Santiago mu trezno odvrne: »Ne. Mislim, da so vsi kot ti.« Osrednja tema zgodbe je težavna pot, ki jo mora Miguel prehoditi, da bi se soočil s svojo ljubeznijo do Santiaga in da bi jo naposled priznal pred obličjem strogo katoliške skupnosti. Gre za ključni konflikt, ki se seveda prenese tudi v širši kontekst. Če premostimo lastne predsodke in lažna pričakovanja, ki nam jih vsiljujejo družbene norme, se veliko lažje spoprimemo z zapostavljaj-

njem. Oziroma: od trenutka, ko sami pogledamo resnici v oči, bomo zmožni pogledati drugim v oči, naj bodo njihovi pogledi še tako obsojajoči. Le tako bodo tudi drugi zmožni nam pogledati v oči. Kot poudarja režiser sam: »Ko Miguel pridobi svojo integriteto, jo mora povnanjiti. Ne more je zadržati v sebi.«

Še ena zgodba o prepovedani ljubezni, kjer zelo verno skupnost (prav tako kot v *Protitoku*) pretrese prihod *outsiderja*, je sicer manj mistični, a prav tako hipnotični izraelski film *Razprte oči* (*Einayim Petukhoth* / *Eyes Wide Open*). Aaron je *tzadik*, pravičnik, ki postane predmet ogorčenosti, ko se pojavijo sumi, da je prekršil stroga ortodoksna pravila haredske skupnosti, potem ko se v njegovem življenju pojavi Ezri (ime v hebrejščini pomeni »božja pomoč«), študent, ki so ga nagnali iz *ješive* iz razlogov, ki postanejo kmalu očitni. Aaron se sprva upira skušnjavi, ko pa mladeniča bolje spozna, se vanj globoko zaljubi, vendar vest mu ne da miru, saj ne more zapustiti družine, še manj pa boga.

Tudi ta film prežema simbolika prečiščevanja in obnavljanja – dež, ko se glavna junaka spoznata, obredno kopanje, umivanje rok, kozarec vode za rabina, ki se je zavzel za Aarona pred zlobnimi naduteži. Aaron in Ezri doživita ključni trenutek, ko padejo čustvene pregrade, prav med obrednim kopanjem na odrptem. V vodo se potopita z enako vnemo kot v svoje skrivno razmerje, vedoč, da se ob tem nista odrekla veri – ki ni le njuno vodilo, pač pa tudi njuno bistvo. Prepovedana, presunljivo čutna ljubezen ju presenetljivo zbliža z Bogom. Predata se strasti, čeprav vesta, da jo bosta morala skrivati in da je morda obsojena na propad, toda ko se Aaron vrne na obredno mesto, nam film prepusti odprto vprašanje. V njegovem potapljanju podoživimo Ezrijevo radost (oziroma imamo občutek, da je Aaron zato tam, da bi jo podoživel), obenem pa se sprašujemo, ali je tam, da bi se prečiščen vrnil k ženi; ali pa se hoče očistiti laži, ki ga je gnala v dvojno življenje (hebrejska beseda *mikveh* ima enak koren kot beseda *upanje*)? Medtem ko se »utaplja« v pričakovanjih neprizanesljive skupnosti, se morda samo v vodi

– v studencu (izviru), kjer se je vse začelo – umakne v svet upanja, ki mu bo obnovil duha.

V *Božjih otrocih* (*Children of God*) igra morje podobno osvobajajočo vlogo, ko se nezaupljivi umetnik Johnny končno prepusti dotiku skrivnostnega Romea. Dogodek pomeni preobrat tudi za slednjega, ki se potihoma želi otresti pritiskov in pričakovani prijatelj in sorodnik, in če se Romeo bolj boji odreči priljubljenosti kot pa veri, je prav vera tisto, kar sili priljudnega duhovnika Ritchieja v samozanikanje in gorečo sovražnost do gejev. Toda v nasprotju z Aaronom in Ezrijem se častiti Ritchie ne oklepa lastne vere (ali duhovnosti), temveč fanatičnih prepričan in pričakovani skupnosti vernikov, za katere je vera postala začaran krog sprenevedanja. Tesne vezi med morjem in osvobajanjem ter med vero, sprenevedanjem in zatiranjem so prav tako močno začrtane v *Vijoličastem morju* (*Viola di mare* – izvorni naslov je v sicilijanskem dialektu ime za kneza, ribo, ki se izleže kot samica in sčasoma spremeni spol), zgodbi o nemogoči ljubezni, kjer se 25-letna ženska preobrazi v moškega, da bi ubežala sramoti svoje homoseksualnosti, v kraju, kjer cerkev raje veruje v laž, kot da bi pretresla klavstrofobični mir otočanov. V *Zadnjem poletju Boyite* pa je reka tisti odmaknjeni svet, ki nudi sproščenost in svobodo ob stiku z lastnim bistvom; svet, kjer se Jorgelina in Mario otreseta zoprnih odraslih – njihovih predsodkov, njihovih neumnih, vzvišenih govoričenj, neiskrenih dobrikanj in resnobnih razlag, ki nič ne pomenijo. Tu se s pomočjo otroške nedolžnosti in čistosti združita animus in anima; tu se Mario otrese strahu pred resnico in obnovi se identiteta obeh, ob tem pa se kot deroča voda v njuno zavest vseka edinstveno, globoko prijateljstvo.

Luka Pieri

Razglednica očetu

Intervju: Michael Stock

Leta 1993 ste posneli svoj prvi, nizkoprorračunski igrani film Prinz in Hölleland (Princ v peklu), ki je bil opažen zaradi netradicionalnega pristopa k temi heroinske odvisnosti. Sodelovali ste z drugimi »jeznimi fanti«, kot ste nekje omenili. Zaradi česa ste bili jezni v devetdesetih letih?

To pravzaprav ni bil moj prvi film. Zgodbo *Princ v peklu* smo delali v video delavnici, na kateri smo se ukvarjali s heroinsko odvisnostjo svojega prijatelja. Za ta prvi video smo razvili filmski scenarij. A ko smo začeli snemati film *Jockel* – to je ime džankija v zgodbi – ta ni bil sposoben igrati samega sebe. Tako smo se odločili, da bomo vse like zamenjali in jaz sem dobil njegovo vlogo. Zame je bilo to nenavadno, ker nikoli nisem jemal heroina – a potem ko je bil film predvajan, so me vsi pogledovali globoko v oči in me spraševali: »A si še vedno zadet?«

To je bilo v časih, ko je veliko ljudi demonstriralo na ulicah. Zasedali smo hiše in gradili kampe s stanovanjskimi prikolicami, da bi tako ustvarili subkulturni prostor. Šli smo na ulice in se bojevali za pravice gejev, lezbijk in ljudi s HIV-om. Bojevali smo se proti neonacistom, ki jih je bilo tedaj vse več. Nekaj jih je bilo zares nevarnih, saj so poskušali ubiti priseljence. Ljudje iz Nemške demokratične republike so bili po padcu berlinskega zidu res besni, kajti zahodnonemška vlada jim nikoli ni prepustila odločitve, ali bi si morda želeli lastno novo državo, ne pa združitve s kapitalistično Zvezno republiko Nemčijo.

Vse je bilo v gibanju in nekateri ljudje so se v tistih časih izgubili. Jezni smo bili tudi zato, ker je bil Berlin preplavljen s heroinom. In čeprav smo tudi sami kmalu postali del tako imenovane »party generacije«, v kateri si je vse manj in manj mladih prizadevalo za politične pravice, smo bili na začetku devetdesetih še vedno dovolj jezni, da nismo držali gobcev.

Koliko je bilo za vas kot mladega filmarja pomembno, da ste se preselili z juga Nemčije v Berlin, kjer ste spoznali tudi režiserja Roso von Praunheima?

Kakšno vprašanje! Potem ko me je oče spolno zlorabljal, je bila zame to, da sem zbežal iz južne Nemčije, stvar preživetja. Izbral sem najbolj oddaljen kraj v Nemčiji. Od tam sem šel še dlje – s tovornjakom sem potoval po Sahari in osrednji Afriki. Ko sem se osem mesecev pozneje vrnil v Berlin, sem ugotovil, da sem spoznal preveč širnega (in revnega) sveta in preveč svoje notranjosti. Na poti sem pisal nekakšen dnevnik o svoji spolni zlorabi v otroštvu, ki je pozneje postal prva verzija scenarija.

Takrat sem spoznal Roso von Praunheima, ki mi je svetoval, naj postanem režiser, ne igralec. Dal mi je video kamero in skupaj s prijatelji sem osnoval prej omenjeno video delavnico.

Potrebovali ste 20 let, da ste razvili in končno posneli Razglednico očetu. Kaj so bili glavni razlogi za tako dolgo obdobje?

Prepričan, da je najpomembnejša prava vsebina, sem leta 1994 napisal scenarij o svoji zlorabi. Dal sem ga dvema novinarjema pri isti hiši, ne da bi vedel, da se tako ne dela. To se je zgodilo na neki prireditvi Dffb (The German Film and Television Academy Berlin). Še dve leti prej sem padel na sprejemnem izpitu za filmsko šolo, potem pa so me povabili, da skupaj s Tomom Tykwerjem, Christophom Schlingensiefom in drugi producenti predavam študentom o snemanju nizkoprorračunskih filmov. Omenjena novinarja sta se hudo borila za moj scenarij in slednjič sta vrgla kovanec, kdo bo dobil scenarij. Po dveh letih predelovanja scenarija se je glavni urednik le odločil, da je proces

pravilno v scenariju *Aussöhnung (Sprava)* še celo bolj neokusen od same spolne zlorabe, in projekt je propadel. Čeprav se je vsem urednikom zdel zanimiv, so si ga podajali kakor vroč kostanj. Čez leta sem zbral že toliko nagrad za scenarije, da so ta sredstva zadostovala za snemanje filma. Seveda so me še vedno mučili lastni dvomi o tem, ali sem sploh dovolj talentiran.

Moj prvi nastop na televiziji je bil čuden. Naj zveni še tako nadrealistično, a prvo priložnost, da sem javno spregovoril o dejstvu, da so tudi fantje žrtve spolne zlorabe in da je čas, da se o tem posname film, sem dobil v erotični oddaji *Liebe Sünde (Ljubi grehi)*. Čeprav sem zbadal urednika te televizijske igrice, se je kmalu zatem pojavila bivša urednica in se ponudila za producentko mojega scenarija, rekoč, da mi bo pomagala narediti »veliki film«. Mogoče je k temu pripomoglo tudi srečanje s stripovskim risarjem Ralfom Königom. Skupaj sva ustvarila lik stripovskega risarja, ki poskuša svojo spolno zlorabo predelati v stripih. Dobila sva podporo Filmboard Berlin-Brandenburg ter dolga leta predelovala scenarij. Slednjič sva ugotovila, da ti risani liki niso najboljši za zgodbo o incestu, soavtor Burkhard Driest, ki sva ga najela jaz in Luna-film, pa je hotel vplesti še umor ali težko telesno poškodbo, kar je bilo zelo daleč od mojega scenarija *Sprava*. Pozneje sem iz te zgodbe poskušal narediti »veliki film« tudi pri X-Filme Creative Pool in Kordes & Kordes Filmproduktion. Mogoče so me slednjič pobili spori o avtorskih pravicah in nenehna prerekanja o vsebini. Ali pa res nisem bil dovolj talentiran?

Po neuspeli zamisli o »velikem filmu« ste slednjič posneli dokumentarni film. Ste s tem izidom zadovoljni?

V zadnjih nekaj letih kratko malo ni bilo več časa ne za dvome vase ne za naporene načrte za igrani film. Odločil sem se, da odložim scenarij, saj sem zbolel za aidsom in sem se v celoti posvetil okrevanju. Ni bilo lahko, a k sreči imam čudovito družino – tako biološko kot adoptivno – in krasne prijatelje, od katerih mnogi delajo v filmski industriji. Bil sem zelo bolan, vendar so mi omogočili, da sem delal, kolikor mi je dopuščalo šibko zdravje. Za to jim bom večno hvaležen. Nikoli niso nehali govoriti: »Micha, ko boš končno delal svoj film, nas pokliči – s teboj smo!« Z njihovo pomočjo in s hišo Oculus Film sem slednjič le naredil ta film v letih 2009–2010, in sicer kot dokumentarec, brez pomoči ali finančne podpore televizijskih hiš. Mogoče bo zdaj *Razglednica očetu*, film, ki je imel neverjetno in težko pot, končno prikazan na kakšni od teh televizijskih hiš ... Zahvaljujoč vsem, ki so mi pomagali, da sem preživel do tega trenutka! Ponosen sem na vas!

Tega filma gotovo niste naredili kot »jezni fant«, ampak kot zelo pogumen in zrel režiser. Kako se vam je posrečilo prikazati tako osebno in travmatično izkušnjo seksualne zlorabe v otroštvu na tako odlično strukturiran, iskren, vendar nepatetičen in skoraj objektivni način?

Mislil, da film ni objektivni. Prej nasprotno: naredil sem nekakšen striptiz duše. Ker pa vem, kako težko je živeti s sramom in krivdo, je zame zelo pomembno, da odkrito govorim o tem tabuju. Moramo najti jezik, v katerem se bomo učili govoriti o neizgovorljivem. Pa naj si bo to v družini, šoli, cerkvi ali družbi.

Vas je kdaj skrbelo, da bi gledalci in gledalke vašo homoseksualnost razumeli kot »neposredno posledico« spolne zlorabe? Je bilo težko prodreti z zgodbo o spolni zlorabi, katere žrtev je deček?

Še celo v gejevski skupnosti so razprave o tej temi zelo kontroverzne, ker se v javnosti geje še vedno povezuje s pedofili. Ta stari kliše še naprej prevladuje v javni razpravi.

Na primer, pri GLBT-festivalu v Torinu se bojijo, da bodo izgubili

finančno podporo po nedavnem pomiku vlade v desno. Zato ne preseneča, da previdno razpravljajo o spolni zlorabi in pedofiliji, čeprav je bilo v zadnjih mesecih v Italiji razkritih veliko primerov spolne zlorabe. Strejtovski ljudje v ameriških mestih so zagotovo bolj informirani, kaj pa preostala Amerika? Ali ne razmišljajo o gejih še vedno v isti sapi kot o pedofilih? Da bi razbili tovrstne stereotipe, je nujno, da se o tem bolj prefinjeno razpravlja tudi v sami gejevski skupnosti – že zato, da se zavarujemo. Pomembna je tudi točnejša definicija pedofilije in okolja spolne zlorabe nasploh. Sodeč po nemški statistiki, se več kot 70 odstotkov vseh primerov zgodi v ožjem ali širšem družinskem okolju ter v institucijah ali združenjih, kot so cerkveni ali športni klubi. Tako da so najredkejši primeri tistih moških, ki skriti v grmovju prežijo za svojimi žrtvami. Najpomembnejše je družbeno zavedanje, da so tudi dečki žrtve spolne zlorabe. Veliko fantov/moških se sramuje oznake homoseksualnosti; večina moških žrtve zlorabe ne spregovori o svoji travmi pred svojim tridesetim letom, ko je seksualna identifikacija navadno že dovršena. Morda je to razlog, zakaj toliko moških tako pozno razkrije svojo travmo. Če so takrat še vedno geji, to razkritje ni nujno lažje. Vsi vemo, kako na gejevski sceni prevladuje podoba močnega moškega ... Kar se tiče preprečevanja spolne zlorabe, je pomembno, da se o tem govori. Tudi filmski festival je lahko priložnost za tak pogovor.

Kot gledalko me je prizadel prizor, v katerem se pogovarjate s svojim očetom Rolandom, saj ima drugačno mnenje o težavah in posledicah, ki ste jih imeli vi zaradi zlorabe. Zakaj ste se odločili, da ga vključite v film?

Zame kot filmskega režiserja je pomembno razumeti, zakaj odrasli moški stori kaj takega svojemu otroku. Odgovor mojega očeta je pretresljivo banalen. Vendar njegov iskreni odgovor kaže, kako deluje potlačitev. Morda si lahko celo predstavljam, kaj je odrival od sebe. Razumljivo je, da se krog nasilja tukaj ponovno sklene. Če bomo vedeli več o motivaciji storilcev, bomo morda lahko preprečili več primerov spolne zlorabe. V trenutkih, ko kamera ni bila prižgana, sem dojel veliko stvari o svojem očetu. To bi bilo vredno še enega pomembnega filma ...

Kakšni so bili odzivi drugih družinskih članov in članic, ko so videli dokumentarec, še zlasti, ker imajo pomembne vloge v njem?

Dogovorili smo se, da se bomo po zadnji montaži odločili, ali bo film javno prikazan. Ko je bil končan, smo se strinjali, da gre za pomemben družbeni prispevek. In moj oče je podpisal izjavo o pravici do predvajanja z besedami: »Če ti bo to pomagalo, da se boš bolje počutil, potem jo podpišem zate.« To je bil trenutek, ko sem do očeta prvič začutil nekaj spoštovanju podobnega.

Najbrž ste bili deležni ogromno odzivov publike. Katera so njihova najpogostejša vprašanja in misli?

No, vsak dan dobivam pisma z vsega sveta, od ljudi, ki so bili ravno tako spolno zlorabljeni. To mi pove, kako pomembno je, da sem slednjič končal ta film. Največkrat izrazijo spoštovanje, ker je moja družina tako odprto govorila o tej temi. To je zelo pomembno, ne glede na to, ali gre za spolno zlorabo ali druge tabuje.

Kako se počutite zdaj, ko je film končno narejen in tudi zelo uspešen? Vam je to prineslo tudi nekakšno osebno olajšanje – če je to sploh mogoče?

To je zagotovo olajšanje, sem pa tudi malce ponosen. Zame osebno bi zdaj bil čas, da zaključim to poglavje. Vendar sem se dvajset let boril za razpravo o spolnem nasilju. In s tem se bom ukvarjal sedaj.

Suzana Tratnik

»KAMERUN: RAZKRIVANJE (COMING OUT OF NKUTA)«

»Nkuta« je torba. Ta kamerunski izraz se nanaša na francoski izraz iz 80-ih let: »sortir du placard«, kar pomeni priti iz klozeta, in je dandanes postal »coming out«.

Izhodišče za vaš film je članek, objavljen v *Le Monde* leta 2006, o goreči razpravi v kamerunski časopisih, ki jo je sprožila pridiga nadškofa proti homoseksualnosti in je imela velik vpliv na družbo. Kako ste se lotili zadeve? Kakšen je bil proces ustvarjanja tega filma? Celine Metzger: Moja izhodiščna točka ni članek v *Le Monde*. Želela sem brez predsodkov govoriti o homoseksualnosti v Afriki. Preverila sem, v katerih francosko govorečih državah ni muslimanske večine in kje je homoseksualnost kriminalizirana. Kamerun je edina država, ki se ujema v

vseh točkah. Na internetu sem našla članke antropologa Charlesa Guebogo in mu pisala. On mi je zelo hitro odgovoril in predlagal, da me poveže s homoseksualno skupnostjo. Odšla sem v Kamerun in se odločila, da bom producentka dokumentarca o njih. Posnela sem dve tretjini dokumentarca v dveh mesecih (februarja in marca 2006), ne da bi vedela, kam točno sem namenjena. Preživljala sem veliko časa s homoseksualci, ki so bili pripravljene pokazati obraz pred kamero. Charles Guebogo me je seznanil z Alice N'Kom, ki sem jo spremljala, kolikor sem lahko.

Nekateri ljudje so prepričani, da homoseksualnost prihaja z Zahoda. Vendar je odvetnica Alice N'Kom navedla, da pred letom 1972 ni bilo zakona, ki bi obsojal homoseksualnost (francoski Kamerun je postal neodvisen leta 1960, ko je doseglo neodvisnost še 16 drugih afriških držav). Kakšna je povezava med kolonializmom in homofobijo?

Kot lahko razumemo v filmu, obstaja zgodovina, morda legenda, da je bil francoski »guverner« v času kolonializma homoseksualec. Ampak moje stališče je, da je bila večina etničnih skupin v Kamerunu homofobičnih pred prihodom belcev. Nekaterim homoseksualcem so našli poseben prostor, prostor čarovnice ali magičnega zdravnika ...

Problem kolonializma je, da je še vedno prisoten v novem ekonomskem modelu, imenovanem »France-Afrique«. Kamerunci se zavedajo francoskega vpliva na svojo nacionalno politiko in gospodarstvo. Na primer g. Bolore upravlja večino panog v pristanišču Douala's. Kamerunci se do kolonializma obnašajo zelo dvojno in zato je ta vedno prisoten. Tako je vsak razlog dober, da krivijo Francijo.

Ali ni paradoks, da so mnogi Afričani katoliki, ko vendar vemo, da je bila ta vera vsiljena v času kolonializma? Je to oblika upora ali je razlog revščina in nasilje, trenutki ko ljudje iščejo nekaj, na kar se lahko oprejo, ko upanja skoraj ni več. Religija jim daje odgovore. Filmi in druge oblike umetnosti puščajo vprašanja odprta in odpirajo nove perspektive.

Ne verjamem, da ima monoteizem tako pomembno mesto v življenju afriških ljudi zaradi revščine. Kamerunci so zelo mistični, in ko so sprejeli našo vero, jih to ni ustavilo, da ne bi še naprej verjeli v svojo. Še vedno so animisti. In, ja, to je paradoks, katolicizem uporabljajo proti homoseksualcem.

Kako bi komentirali zapletene razmere, v katerih živi Muriel: ima fanta, ki finančno podpira njeno družino, medtem ko ona ljubi svojo punco Tatiano. Fleksibilne identitete, konformizem ali neznosni življenjski pogoji?

Mnoge mlade punce iščejo bogate moške, da jim ti dajejo denar. Ne kot prostitutke, ampak da bi finančno poskrbeli za vso družino. Če najdejo Evropejca, je še toliko bolje. Šele potem si najdejo partnerja, s katerim uživajo v spolnosti. To je prva stopnja povezave med močjo in seksualnostjo. Sprejemljiva je za ženske, ne pa za homoseksualce.

Zelo zanimivo je, da izberete za glavni lik Alice N'Kom, emancipirano žensko, heteroseksualno žensko, ki se bori za pravice homoseksualcev, ona je resnična oseba, ne fiktivni karakter, in predvsem je zrela in aktivna ženska. To je proti vsem klišejem predstavljanja/uprizarjanja črnke v množičnih medijih ali mainstreamovski kinematografiji.

Ne verjamem, da moj film spada med množične medije. Obstaja več dokumentarcev, ki so zelo angažirani, kot na primer *Svakinja* (Sister in Law).

Kaj pomeni demokracija danes? Ali še obstaja? Ali pa samo zavzame različne forme v različnih delih sveta? Paul Biya s socialno zakonodajo v letu 1990 daje svobodo. Na tej točki ljudje lahko odpirajo društva, imajo dostop do

zahodnih medijev. To je bila res revolucija. Vendar volitve nikoli niso bile legalne, svobodne ... Na tak način Kamerun ni demokratičen.

Kaj pomeni pravica, če je sistem skorumpiran?

Pravica v sistemu, kjer vlada korupcija, nima nobenega smisla. Če nimaš denarja, ali če ne poznaš nikogar, greš v zapor. To se je zgodilo tem homoseksualcem v filmu. Dva sta bila aretirana v pubu s tremi drugimi osebami, ki so bile oproščene, saj so lahko plačale. Ko se je začelo sojenje, sta bila spuščena na prostost še dva homoseksualca. Verjamem, da je družina našla denar in ju spravila ven.

Antropolog Charles Guebogo je dejal: »Spolnost je na splošno enaka v vseh družbah. V Kamerunu je nenavadna. Bazira na moči, na razmerju med dominantnim in dominiranim, močnim in šibkim.« To sem opazila tudi v državah, kot je na primer Brazilija. Menim, da nas to pelje nazaj v čas kolonializma, nerazrešene preteklosti?

Povezava med seksom in močjo je znana povsod. Ampak vsaka kultura ima svoj način, kako se to kaže. Kamerunski način je resnično poseben, in ne prihaja iz Evrope. Veste, ko sem govorila o korupciji (ki se ukvarja z močjo), Kamerunci odgovarjajo, da so jih to naučili Francozi. Na to odgovorim, da je študent postal veliko boljši kot učitelj. Oni se smeji, vendar se strinjajo.

Novinarka Suzanne Kala Lobe omenja skorumpirane elite, in poudarja, da so to fanatiki, ki širijo sovraštvo. Zdi se, da Zahod ni daleč od tako imenovanega tretjega sveta v zvezi s tem vprašanjem.

Suzanne Kala Lobe govori le o delu elite, ki ima interes, da govori tako. Vsa elita ni skorumpirana. Vendar kot sem odgovorila v prejšnjem vprašanju, zagotovo smo imeli vpliv. In naše elite živijo v posebnem svetu. In dandanašnji v Franciji vidimo, kam nas pelje nacionalna politika.

Homoseksualnost je kriminalno dejanje od leta 1972, ko je takratni predsednik Ahidjo (diktator, ki je bil na oblasti dvajset let) podpisal odlok člena 347. Odvetnica Alice N'Kom meni, da je v nasprotju z ustavo iz leta 1996, ki priznava osebne svoboščine. Ampak predsednik Paul Biya deluje, kot mu ustreza, spreminja ustavo, da bi podaljšal svoj mandat. Je Alice N'Kom uspelo do sedaj s pomočjo javnega mnenja?

Problem z ustavo iz leta 1996 ni v osebnih svoboščinah. Pri zadnji ustavi je bilo potrebno, da bi zakone izglasoval parlament. Člen 347 je podpisal le predsednik. Je Alice uspelo? Ne vem. Ne verjamem, da bi se lahko zgodilo tako hitro. Eno je gotovo: ko so v Kamerunu začeli govoriti o homoseksualnosti, so tudi druge afriške države začele govoriti o tej temi. Tudi če način razprave ni najboljši, se je začelo vsaj razpravljati. Pred tem so govorili: »V Kamerunu ni homoseksualcev.« To je začetek »izstopanja iz torbe«.

Rosana Sancin

JUGOSLOVANSKI FILM IN

HOMOSEKSNOST:

OD KOMEDIJE PREKO SISTEMSKÉ KRITIKE IN NOVE SVOBODE DO VOJNEGA NASILJA TER DIASPORE

V bivši Jugoslaviji je državni prijem nad homoseksualnostjo začel popuščati precej kasneje kot na Zahodu in v nekaterih vzhodnoevropskih državah: homoseksualnost je bila po *Kazenskem zakonu SFRJ* predmet kriminalnega pregona vse do poznih sedemdesetih let. 186. člen je določal, da se »protipravno nečistovanje med osebamí moškega spola kaznuje s kaznijo z zaporom do enega leta« in oblast je ponekod in predvsem v petdesetih letih dejansko izvajala sankcije. Leta 1977 so homoseksualnost dekriminlizirale Slovenija, Hrvaška, Črna gora in Vojvodina. Srbija leta 1994, Makedonija leta 1997, Bosna in Hercegovina leta 1998. A družbeno nasilje, s katerim se geji in lezbijke srečujemo na tem prostoru, se pravzaprav nikdar ni končalo: spomnimo se na vojne razmere, v katerih potekajo *parade ponosa* v Zagrebu, na vojne razmere, zaradi katerih *ne potekajo parade ponosa* v Beogradu, na preklic prvega *Queer festivala* v Sarajevu septembra 2008, na zaostrovanje nasilja v Sloveniji. V Skopju, Prištini, Podgorici – sploh nič.

Politična in družbena zgodovina teh prostorov se seveda odražata v filmski zgodovini. Na spletnem forumu beograjskega radia B92 najdemo tekst »*Gej trenutki v jugoslovanski kinematografiji*«, kjer Nenad Polimac analizira nekaj ključnih filmov iz bivše Jugoslavije, v katerih se pojavljajo homoseksualne reprezentacije. Prvi homoseksualni, pravzaprav lezbični prizor, piše Polimac, se pojavi v filmu *Pukotina raja* Vladimira Pogačiča iz leta 1959, kjer si filmski junakinji – igrali sta ju Ljubica Jović in Tatjana Beljakova – za hip delita nežnosti. Naslednji, tokrat gejevski prizor, se pojavi leta 1960 v filmu *Zajednički stan* Marijana Vajde, kjer se v isti postelji najmeta dva študenta – igrala sta ju Miodrag Petrović Čkalja in Mića Tatić. Kontekst dveh moških v isti postelji je sicer povsem komedijantsko obarvan, izzove naj smeh gledalstva, a njuno početje vendarle spominja na ljubimca v seksualni akciji, kar je bilo v jugoslovanski kinematografiji dotlej nekaj nepojmljivega.

Ob koncu šestdesetih, v času liberalizacije družbe, nadaljuje Polimac, se pojavi filmski *črni val*, katerega glavni junaki – obrobni liki, pijanci, prostitutke, ideološki odpadniki – po pravilu utelešajo sistemsko kritiko. Nekje med njimi se pojavijo tudi homoseksualci. Tako je v filmih *Buđenje pacova* Živojina Pavlovića iz leta 1967, kjer se v knjigi *Madžarska revolucija* Georja Mikesa najmeta tudi gejevski fotografiji; *Vrane* Gordana Mihića in Ljubiše Kozomare iz leta 1969; *Bube u glavi* Miše Radivojevića iz leta 1970; ter *Bubašinter* Milana Jelića iz leta 1971. Lezbični prizor najdemo v *Lisicah* Krsta Papića iz leta 1969. Lazar Stojanović posname leta 1971 film *Plastični Isus*. Leta 1970 se pojavi Boštjan Hladnik z *Maškarado*, naslednje leto mu sledi Dušan Makuvejev z *Misterijem organizma* in Jackie Curtis v eni od vlog.

V svinčenih sedemdesetih je homoseksualnost filmsko povsem nepopularna: pojavi se leta 1978 v pasolinijevsko-viscontijevski *Okupaciji v 26 slikah* Lordana Zafranovića in leta 1979 v Hladnikovem *Ubij me nežno*. Osemdeseta prinesejo filmski *novi val*, ki ga leta 1981 napove kulturni *Dečko koji obećava* Miše Radivojevića. V Bosni Nenad Dizdarević leta 1981 posname svoj film *Gazija*. Leta 1986 se pojavi *Lepota poroka* Živka Nikolića z Miro Furlan v lezbičnih prizorih. Miroslav Lekić posname leta 1987 *Dogodilo se na današnji dan*. Četudi so se v tem času pojavili filmi, ki homoseksualnost – tako kot filmi s preloma v sedemdeseta – povezujejo z osebno in družbeno svobodo ter kritiko sistema, pa se je v jugoslovansko kinematografijo vrnila tudi tista linija, ki se je začela s filmom *Zajednički stan* in ki upodablja homoseksualnost v kontekstu komedije, kjer sta dva moška skupaj enostavno smešna in kjer je homoseksualnost prikazana skozi najrobustnejše stereotype. Takšna sta film *Čao, inspektore!* Zorana Čalića iz leta 1985 (mimogrede, delovni naslov filma je bil *Operacija vazelin*), v katerem Bata Živojinović igra policista, ki se vtihotapi v družbo homoseksualcev, ter komedija preoblačenja *Špijun na štiklama* Milana Jelića iz leta 1986.

Po razpadu Jugoslavije nastane v Srbiji nekaj ključnih filmov: *Virđžina* Srđana Karanovića leta 1991, leta 1995 *Dupe od mramora* Želimirja Žilnika in lezbična melodrama *Diši duboko* Dragana Marinkovića leta 2004. V Bosni in Hercegovini Ahmed Imamović leta 2005 režira *Go West*. Prebudi se hrvaški film, ki je pred tem le redko upodabljal homoseksualnost. Lukas Nola v filmu *Svaki put kad se rastajemo* iz leta 1994, begunski zgodbi z vojnim ozadjem, predstavi prvi lezbični par v hrvaški kinematografiji, ki ga igraata Ksenija Pajić in Nina Violić. Lezbični prizori sledijo tudi v njegovem naslednjem filmu *Rusko meso* iz leta 1997. *Kalvarija* Zvonimirja Maycuga iz leta 1996 je prvi hrvaški film z gejevskim parom kot središčem dogajanja. Jakov Sedlar – ki že leta 1978 režira *Agonijo*, v kateri se nahaja tudi lezbična scena – posname leta 2002 *Sjećanje na Georgiju*. Istega leta dobimo *Fine mrtve djevojke* Daliborja Matanića. To naklonjeno linijo homoseksualnih reprezentacij v hrvaškem filmu prekine *Duga mračna noć* Antuna Vrdoljaka iz leta 2004 z izrecno homofobno vezjo med nacizmom in homoseksualnostjo.

Skratka, trda, težka, reverzibilno črna zgodovina homoseksualnosti in njenih filmskih reprezentacij. O Sloveniji je doobra pisal Brane Mozetić ob lanskem festivalu. Lahko bi rekli: od komedije preko sistemske kritike in nove svobode

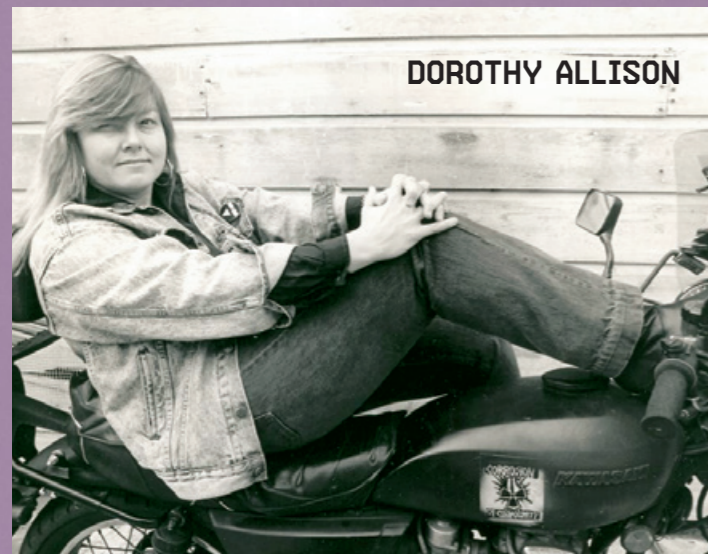
do vojnega in družbenega nasilja. Ali pa: od smešenja preko frikov do neizbežne razseljenosti. In, logično, naslednji korak je diaspora. Na to mesto vstopi leta 2010 v Nemčiji posnet film *Saša* Dennisa Todorovića.

Saša je prijeten, gledljiv, komunikativen igrani film, ki pa odpira vsa ključna vprašanja: najstniško odraščanje, dobra podkovanost z uničujočimi zahtevami in pričakovani staršev ter homofobijo kot temeljem družbene vzgoje; patriarhalnost kot izključno obliko družinske dinamike; večnacionalno stvarnost sodobnega sveta s spremljevalnim rasizmom; razkorak med kulturami in generacijami, med modernostjo in tradicijo, urbanostjo in ruralnostjo. Zgodbo o gejevskem razkritju v jugoslovanski, črnogorski, imigrantski, v nemškem Kölnu živeči družini sestavljajo vsi obvezni elementi popolne filmske drame: gejevski najstnik Saša Petrović (Saša Kekez), skrivoma zaljubljen v svojega učitelja klavirja Gebharda Weberja (Tim Bergmann); mama (Željka Preksavec) na večnem suspenzu, ki sanjari o sinovi pianistični karieri; absolutistični oče (Predrag Bjelac), ki očetovsko skrb pomeša z nasiljem; stric (Ljubiša Grujičić) iz Bosne na obisku, ki montira bidé na mesto umivalnika; brat Boki (Jasin Mjumjunov), ki speljuje Sašu domnevno punco; prijateljica Jiao, ki je v Saša zaljubljena (Yvonne Yung Hee); prvo razkritje, prvi obisk gejkluba, prvi najstniški upor, prvi seks, prva ljubezenska katastrofa in seveda ljubezenski obup, ki se nazadnje izteče v družinsko razkritje – ki posledično spremeni vse: Sašo, družino, prihodnost vseh.

Ves zaplet se za glavnega junaka nazadnje razreši v boljši, optimistični perspektivi. Zdi se, da se lahko homoseksualne zgodbe, ki imajo podtekst bivše Jugoslavije in se zaključijo z optimističnim tonom, dogajajo – in nastajajo – samo v tujini, kjerkoli že to je. Zgodbe z optimistično perspektivo lahko nastanejo samo, če so postavljene v okolja vsaj minimalne strukturne prijaznosti – in te na področju bivše Jugoslavije gotovo ne bomo našli, ne v Sloveniji, ne na Hrvaškem, ne v Bosni in Hercegovini, ne v Srbiji, ne v Črni Gori, ne v Makedoniji, ne v Vojvodini in ne na Kosovu. Če sploh kje.

Nataša Velikonja

PANKRTKA IZ KAROLINE

DOROTHY ALLISON

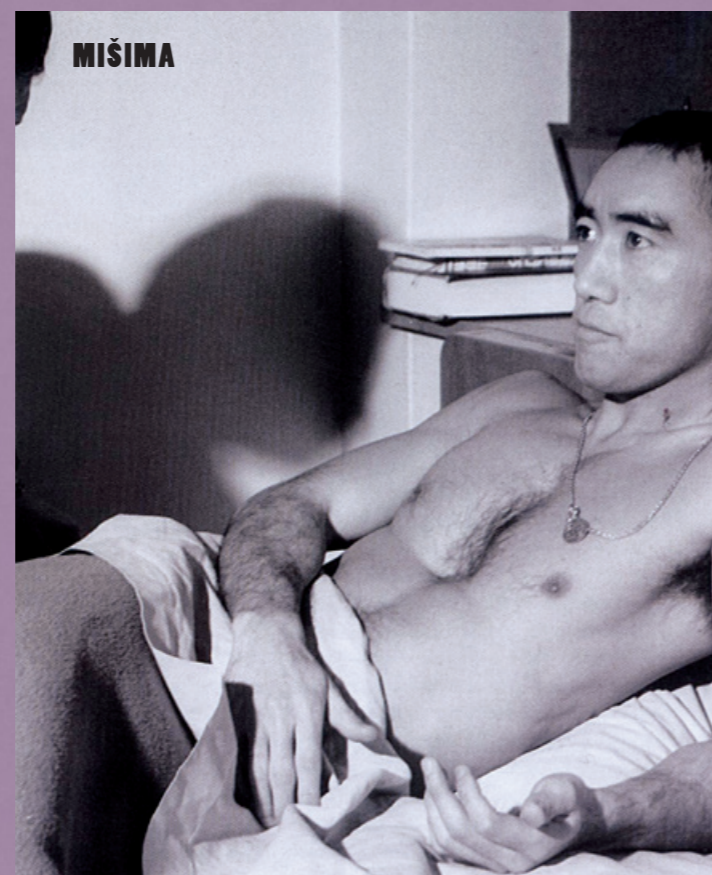
Film, ki ga je leta 1996 režirala znana igralka Anjelica Huston, je dokaj zvest knjižni predlogi. Seveda brez nekaterih navidezno obrobnihih pripetljajev in živih opisov likov, ki vsi natančneje in celoviteje razvijajo in solijo razgibano zgodbo v samem romanu *Pankrtka iz Karoline* (*Bastard out of Carolina*) priznane ameriške lezbične pisateljice, pesnice in esejistke Dorothy Allison, ki je dobila pomembno lezbično in gejevsko književno nagrado Lambda Literary Award, nič manj pa ni bila opažena tudi kot »univerzalna« ameriška romanopiska. Avtobiografsko navdahnjena zgodba o nezakonski deklici Bone, ki jo več let spolno zlorablja očim, ni le pripoved o uničenem otroštvu, ampak tudi o podvrsti ameriškega proletariata, znani kot »bela sodrga«. Bone, ki samotno prenaša nečloveško surovost, pa je tudi radoživo dekle, ki išče uteho v branju in pripovedovanju grozljivih zgodb drugim ter sanjari o odrešilni karieri pevke gospela ali pa vsaj o tem, da bi jo odrešila verska zamaknjenost. Naklonjena je svojim številnim jezičnim tetam in surovim stricem z viskijevim zadahom in vedno ponosno brani svoj izvor, četudi je za mnoge bolj zanikrna od bele le še črna sodrga.

Tako knjiga kakor film sta vzbudila številne polemike zaradi odkritosti obravnave spolne zlorabe otroka, močno podkrepljene s hudo revščino in seveda tudi z družinsko slepoto, ki do zadnjega diha noče prepoznati nespodobnega zla.

Suzana Tratnik

MIŠIMA: OBRED LJUBEZNI IN SMRTI (YUKOKU)

Jukio Mišima (1925-1970), sloviti japonski pisatelj (s pravim imenom Kimitake Hiraoka), je bil kar trikrat nominiran za Nobelovo nagrado (a v zgodovini te nagrade med 106 nobelovci ne bomo našli nobenega odkritega homoseksualca, razen že spokorjenega Gida). Mišima pa je že s svojim prvim romanom *Izpovedi maske* (ki v kratkem izide v zbirki Lambda) začrtal okvire svojega pisanja: homoseksualnost, smrt in politične spremembe. Napisal je na desetine romanov, iger, esejev, igral v filmih (recimo v filmu *Bati se umreti* Jasuze Masumure, režiserja lani predvajanega filma *Manji*) in celo sam posnel enega – leta 1965 je namreč posnel 28-minutni črno-beli nemi film *Yukoku*, znan tudi pod naslovoma *Patriotizem* in *Obred ljubezni in smrti*, v katerem je tudi igral. Ob njegovi prostovoljni smrti 1970 naj bi njegova žena dala uničiti vse kopije filma – filma, v katerem je prikazan japonski obredni samomor sepuku, taisti, kot ga je kasneje izvedel sam Mišima. Toda ohranil se je negativ, ki so ga odkrili šele leta 2005. Zgodba je povzeta po resničnih dogodkih iz leta 1936 ob propadlem poskusu državnega udara. Eden od oficirjev se odloči doma narediti sepuku – z mečem si prereže trebuh. Ob njem je njegova žena, ki mu bo sledila v smrt. Črno-beli prizori v enem samem prostoru, brez človeškega glasu, le ob spremljavi glasbe, ustvarjajo strahovito grozljiv in obenem lep poetičen film o ljubezni, lepoti telesa, smrti in seveda o avtorjevem patriotizmu. Kljub prisotnosti igralka, je kamera vseskozi osredotočena na moškega, na njegovo telo, držo, na njegovo moško lepoto. Mišima svoje homoseksualno bitje povsem razstavi homoerotičnemu pogledu kamere ter ustvari klasično mojstrovino.

MIŠIMA

ZA RAZNOLIKOST. PROTI DISKRIMINACIJI.

Kampanja Evropske komisije si prizadeva ljudi informirati in vzpodbuditi k uživanju v pozitivnih učinkih raznolikosti in k osveščanju, da je diskriminacija ne samo nezakonita, ampak tudi škodljiva za dobrobit družbe.

Kljub temu še vedno velik del Evropejcev meni, da je diskriminacija v njihovi državi zelo razširjena. Diskriminacijo na podlagi narodnosti vidijo kot najbolj razširjeno obliko diskriminacije v EU (61 %), sledijo ji diskriminacija na podlagi starosti (58 %), invalidnosti (53 %), spolne usmerjenosti (47 %), spola (40 %) in vere oziroma prepričanja (39 %). 16 % Evropejcev poroča, da se osebno počutijo diskriminirani ali trpinčeni na podlagi vsaj ene vrste diskriminacije – invalidnosti, rase ali narodnosti, starosti, spolne usmerjenosti, vere ali prepričanja. Najbolj pogosta osnova za samoporočano diskriminacijo je starost (6 %). **Več kot polovica Evropejcev (52 %) pravi, da ne poznajo svojih pravic, če bi postali žrtev diskriminacije ali trpinčenja.** Ena tretjina (33 %) svoje pravice pozna, preostali pa pravijo, da je to „odvisno“ (12 %). (Posebni Eurobarometer 317, 2009). Slovenski podatki iz raziskave Eurobarometer kažejo, da sta invalidnost in starost (52%) najbolj razširjena razloga za diskriminacijo, ki mu sledi diskriminacija zaradi rase ali narodnosti (50%) in spolne usmerjenosti (47%).

Aktivnosti kampanje so zelo različne in deloma tudi prilagojene lokalnim situacijam vsake države. Stalnica kampanje je novinarska nagrada, letos imenovana »Skupaj proti diskriminaciji«. Ravno poteka izbira EU zmagovalcev izmed vseh nacionalnih novinarskih nagajencev. V preteklosti so bili v Sloveniji precej odmevni obiski Tovornjaka raznolikosti, ki je obiskal tudi Študentsko areno, Evropsko atletsko veteransko prvenstvo ... in fotografski natečaj ter natečaj za najboljši plakat »Porušimo stereotipe«. Letošnja kampanja vključuje dejavnosti kot so Dnevi raznolikosti v štirih državah članicah, pilotski partnerski projekt z evropskim združenjem mladinskih hotelov (European Youth Hostel Federation) – dogodek v okviru partnerstva se je jeseni odvil v Rušah, partnerstva z nacionalnimi dogodki (kot je pričujoči Festival gejevskega in lezbičnega

filma) in dejavnosti odnosov z mediji. Informacije o vseh dogodkih in dejavnostih, ki potekajo v 27 državah članicah, so na voljo na spletnem mestu kampanje www.stop-discrimination.info.

Prav zgornjim je še posebej namenjena informacijska kampanja »Za raznolikost. Proti diskriminaciji.« (For Diversity. Against Discrimination.), ki jo je začela Evropska komisija leta 2003. Kampanja si prizadeva za boj proti vsaki diskriminaciji na podlagi rase ali narodnosti na vseh področjih v življenju (kar je določeno v Direktivi o rasni enakosti z dne 29. 6. 2000) in vsaki diskriminaciji na delovnem mestu na podlagi starosti, invalidnosti, spolne usmerjenosti, vere ali prepričanja (nezakonito po Direktivi o enakosti pri zaposlovanju z dne 27. 11. 2000). Od leta 2007 kampanjo financira program EU za zaposlovanje in socialno varnost PROGRESS, ki bo trajal do leta 2013.

Najprej je potrebno poznati svoje pravice in dolžnosti, da bi jih lahko upoštevali in zahtevali. Informacijska kampanja »Za raznolikost. Proti diskriminaciji.« ozavešča o zakonih EU, uvedenih leta 2000, ki preprečujejo diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti na delovnem mestu in v primeru rase ali narodnosti tudi na vseh drugih področjih življenja. Vse države članice EU so morale ti direktivi vključiti v nacionalno pravo do leta 2003.

FESTIVAL SO PODPRLI:

A woman in a shimmering, sleeveless dress stands on a sidewalk, looking down at her hands. She is wearing high-heeled sandals.

A boš že dal
gor svoj štumpf!